F. ŚLIWIŃSKI

Szkolnictwo prywatne w Polsce współczesnej

w świetle ustawy
z dnia 11-go marca 1932 roku
i rozporządzenia wykonawczego
z dnia 7-go czerwca 1932 roku

Informacje dla założycieli i właścicieli szkół prywatnych

1933

L. skł. 220-SP — Nakładem Drukarni Państwowej w Łodzi

F. ŚLIWIŃSKI

Szkolnictwo prywatne w Polsce współczesnej

w świetle ustawy
z dnia 11-go marca 1932 roku
i rozporządzenia wykonawczego
z dnia 7-go czerwca 1932 roku

Informacje dla założycieli i właścicieli szkół prywatnych

Łódź 1933 r.

L. skł. 220-SP — Nakładem Drukarni Państwowej w Łodzi

I. OBJAŚNIENIA DO USTAWY O SZKOLNICTWIE PRYWATNEM.

Wstęp. — W okresie lat 14-stu od chwili odrodzenia Państwa Polskiego stosunki prawne w dziedzinie szkolnictwa prywatnego były nieunormowane. — Opierały się zasadniczo na przepisach ustawowych z okresu zaborów, częściowo zaś regulowane były doraźnemi rozporządzeniami polskich władz szkolnych, nie mającemi jednak oparcia w zasadniczych normach prawnych.

Dodać należy, że w każdej z trzech dzielnic Polski przedwojennej stosowane były inne przepisy zaborcze i odmienny panował początkowo system w praktyce administracji szkolnej. W ciągu pierwszego dziesięciolecia praktyka ta została ujednostajniona w zakresie wymagań, dotyczących poziomu naukowego i nadawania szkołom prywatnym uprawnień szkół państwowych. Natomiast w zakresie warunków, jakie winni spełnić założyciele szkół prywatnych przed otrzymaniem zezwolenia na otwarcie szkoły, panowała ze względu na brak norm ogólnie obowiązujących, chwiejność i dowolność.

Ten stan rzeczy uległ zasadniczej zmianie z dniem 20 kwietnia 1932 r., to jest z chwilą wejścia w życie ustawy o szkolnictwie prywatnem. — Ustawa ta i wydane na jej podstawie rozporządzenie wykonawcze Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r., dotyczące prywatnych szkół, zakładów wychowawczych i systematycznych kursów dla dzieci i młodzieży, ujmują zagadnienie zakładania i utrzymywania szkół prywatnych w jednolite normy prawne, których dokładna znajomość jest niezbędna zarówno założycielom względnie właścicielom szkół prywatnych, jak i wszystkim pracownikom tych szkół i kursów.

Dokładne poznanie obowiązujących przepisów w zakresie szkolnictwa prywatnego ułatwi szczegółowa analiza ustawy i wydanych na jej podstawie rozporządzeń wykonawczych. — Taką analizę z dołączeniem tekstów ustawowych, wzorów statutów szkół prywatnych i pism urzędowych zawiera ten szkic organizacji szkolnictwa prywatnego w Polsce współczesnej po wejściu w życie ustawy z dnia 11 marca 1932 r.

1. Teksty. Obowiązująca ustawa o szkolnictwie prywatnem nosi tytuł: Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych. — Ogłoszona jest w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 kwietnia 1932 r. w numerze 33, pod pozycją 343 [1]).

W myśl artykułu 14 ustawy, który głosi: „Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia", termin początkowy obowiązywania jej postanowień liczyć należy od dnia 20 kwietnia 1932 r., to jest od dnia ukazania się jej w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa ta przedrukowana została nadto w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z r. 1932 w Nr. 4, poz. 40. — W tymże samym numerze Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P. zamieszczone zostało rozporządzenie wykonawcze Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. do ustawy o szkolnictwie prywatnem, będące przedrukiem z Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 czerwca 1932 r., Nr. 50, poz. 473.

Tekst ustawy o szkolnictwie prywatnem przedrukowany był nadto w szeregu czasopism pedagogicznych [2]).

Zwięzłe omówienie postanowień tej ustawy oraz rozporządzenia wykonawczego znaleźć można na str. 144—156 wydawnictwa p. t. Organizacja szkolnictwa w Polsce współczesnej [3]).

---

[1]) Skrót: Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 33. poz. 343.

[2]) między innemi w „Głosie Nauczycielskim" i w „Przeglądzie Pedagogicznym": patrz roczniki 1932.

[3]) F. Śliwiński, Książnica-Atlas, Lwów—Warszawa 1932 r.

2. Zakres działania ustawy o szkolnictwie prywatnem. — Nasuwa się przedewszystkiem pytanie, jakich instytucyj szkolnych dotyczy ustawa o szkolnictwie prywatnem. Odpowiedź na to zagadnienie zawarta jest częściowo w samej ustawie, częściowo zaś w rozporządzeniu wykonawczem. Mianowicie ustawa ta nie dotyczy szkół akademickich oraz szkolnictwa zawodowo-sanitarnego, podlegającego kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych [1]). Nie podlega również postanowieniom tej ustawy szkolnictwo prywatne województwa śląskiego [2]). Z tych określeń wynika, że wszystkie inne działy szkolnictwa prywatnego są objęte ustawą z dnia 11 marca 1932 r.

Czy jednakże w określeniu „szkoła" względnie „zakład naukowy i wychowawczy", podanem w tytule ustawy o szkolnictwie prywatnem, mieści się np. kilkutygodniowy kurs krawiecki lub szoferski, albo uzupełniający naukę religji mojżeszowej kurs religijny, na którym nauka odbywa się w ciągu 7-dmiu godzin tygodniowo? — Czy z pojęciem „szkoła" związana jest wyłącznie instytucja kształcąca i wychowująca młodzież w wieku szkolnym, czy też ustawa o szkolnictwie prywatnem obejmuje również instytucje, kształcące dorosłych?

Zagadnienia te rozwiązuje częściowo rozporządzenie wykonawcze z dnia 7 czerwca 1932 r. Mianowicie w § 1 rozszerza ono pojęcie szkoły i zakładu naukowego również na systematyczne kursy, a pod pojęcie zakładu wychowawczego podciąga przedszkola i inne zakłady wychowawcze, realizujące systematyczny program wychowawczy. — Rozporządzenie to dotyczy jednakże tylko instytucyj szkolnych, przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, a nie daje żadnego wyjaśnienia co do instytucyj naukowych, przeznaczonych dla dorosłych, względnie w części dla młodocianych, w części zaś dla dorosłych. — Sprawę tę wyjaśniają okólniki Ministerstwa W. R. i O. P. — Mianowicie do prywatnych szkół i kursów dla dorosłych winna być stoso-

---

[1]) Art. 10 ust. 1 ustawy; szkolnictwo rolnicze przeszło pod zarząd Min. W. R. i O. P.

[2]) art. 14 ustawy.

wana dotychczasowa praktyka postępowania z tem zastrzeżeniem, że praktyka ta nie może być sprzeczna z postanowieniami ustawy o szkołach prywatnych, w szczególności zaś z postanowieniami art. 6 tej ustawy. — Organizatorzy kursów dla dorosłych obowiązani są podawać Kuratorjum do zatwierdzenia program kursów, a nadto czas i miejsce zajęć na kursach. — O ile towarzystwa oświatowe mają w swoich statutach przewidziane zakładanie kursów dla dorosłych i organizować je będą wyłącznie dla swoich członków, nie wydając jakichkolwiek świadectw, nie są obowiązane do przestrzegania przepisów ustawy o szkolnictwie prywatnem, lecz winny jedynie zawiadomić władze administracji ogólnej o otwarciu takich kursów. Ten sam tryb postępowania, t. j. zawiadomienie władzy administracji ogólnej o otwarciu kursów dla dorosłych wystarcza również w tym wypadku, gdy towarzystwo oświatowe organizuje niesystematyczne kursy dla dorosłych wogóle. — W razie wątpliwości, czy dany kurs należy zaliczyć do systematycznych, rozstrzyga właściwe terytorjalnie Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

Co do szkół i sytematycznych kursów oraz zakładów wychowawczych, realizujących systematyczny program wychowawczy, w zakresie nauczania i wychowywania dzieci i młodzieży brak dotychczas szczegółowych wyjaśnień, czy systematycznym kursem jest każdy kurs, choćby najbardziej krótkotrwały, względnie czy jest nim w rozumieniu rozporządzenia wykonawczego np. kurs roczny, ale o szczupłym programie nauczania, wymagającym kilkugodzinnej nauki tygodniowej. — Potrzebnych w tym względzie wyjaśnień dostarczą dopiero uzupełnienia ustawy o szkolnictwie prywatnem, względnie rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy.

3. **Zasadnicza treść ustawy.** — Co stanowi istotną treść ustawy o szkolnictwie prywatnem? — Otóż wszystkie postanowienia ustawy oparte są na tytule prawnym, wynikającym z art. 1 tej ustawy. — W myśl tego artykułu Minister W. R. i O. P. i władze szkolne, którym Minister W. R. i O. P. uprawnienia swoje w tym względzie przekaże, mają prawo i obowiązek

sprawowania opieki i nadzoru nad szkolnictwem prywatnem.

Postanowienie to daje państwowym Władzom Szkolnym prawo wykonywania opieki i nadzoru nad prywatnemi szkołami oraz zakładami naukowemi i wychowawczemi z mocy ustawy. Na tem postanowieniu ustawowem opiera się cały stosunek prawny pomiędzy szkołami prywatnemi a Władzą Szkolną.

Na czem jednakże polega sprawowanie przez Władzę Szkolną opieki i nadzoru nad szkolnictwem prywatnem? — Określają to dalsze postanowienia ustawy, dotyczące: a) warunków, od których spełnienia uzależnione jest udzielenie zezwolenia na otwarcie szkoły prywatnej; b) okoliczności, w których szkoła prywatna może być przez Władzę Szkolną zamknięta względnie zwinięta przez właściciela szkoły; c) wymagań od osób, które mają pełnić w szkole prywatnej funkcje kierownicze i nauczycielskie; d) nadawania szkołom prywatnym uprawnień zakładów państwowych względnie publicznych.

Są to uprawnienia o charakterze nadzorczym. — O formach opieki nad szkołami prywatnemi ani ustawa, ani rozporządzenie wykonawcze wyraźnie nie mówi. — Możnaby w tym względzie wymienić wskazówki wizytatorów oraz instruktorów szkolnych, udział nauczycielstwa szkół prywatnych w kursach dokształcających, zjazdach rejonowych, ogniskach metodycznych i t. p., organizowanych przez państwowe Władze Szkolne.

Opiekę i nadzór nad szkolnictwem prywatnem sprawuje z mocy art. 1 ustawy Minister W. R. i O. P. — Tenże sam artykuł ustawy zezwala jednakże na przekazanie tego uprawnienia przez Ministra W. R. i O. P. podległym władzom szkolnym. — Na tej zasadzie Minister W. R. i O. P. przekazał w § 2 rozporządzenia wykonawczego bezpośredni nadzór nad wszystkiemi szkołami prywatnemi, których dotyczy ustawa, z wyjątkiem szkół artystycznych, Kuratorom Okręgów Szkolnych, zachowując dla siebie bezpośredni nadzór nad prywatnemi szkołami artystycznemi i nadzór pośredni nad wszystkiemi innemi szkołami prywatnemi.

Nadto zastrzegł sobie Minister W. R. i O. P. w ust. 2 § 2 rozporządzenia wykonawczego możność wyłączenia z pod opieki pedagogicznej Kuratorów niektórych szkół prywatnych, uznanych przez siebie za eksperymentalne.

Kuratorzy Okręgów Szkolnych mogą przekazany im bezpośredni nadzór nad szkołami prywatnemi wykonywać bądź osobiście, bądź też przez dodane im do pomocy urzędy (kuratorja oraz inspektoraty szkolne) i podwładnych sobie urzędników (okręgowych wizytatorów szkół, inspektorów szkolnych, delegatów i t. d.), zastrzeżone jednakże w rozporządzeniu wykonawczem dla władzy szkolnej orzeczenia winni wydawać bezpośrednio.

4. Warunki założenia szkoły prywatnej. — Szkołę prywatną założyć może po spełnieniu warunków, wymienionych w ustępie 1 art. 2 [1]) ustawy, w zasadzie tylko obywatel polski. Mający zamiar założyć szkołę prywatną winien zatem wykazać się wobec władzy szkolnej na jej żądanie dowodem obywatelstwa polskiego. — Na założenie szkoły prywatnej osobie, która tego obywatelstwa nie posiada, może pozwolić w wyjątkowych wypadkach Minister W. R. i O. P. [2]). — Jakkolwiek zatem pomiędzy warunkami, od których spełnienia zależy zezwolenie władzy szkolnej na otwarcie szkoły prywatnej, niema wzmianki o konieczności przedłożenia w podaniu do władz dowodu obywatelstwa, to jednak jest rzeczą konieczną udowodnienie posiadania obywatelstwa polskiego, gdyż wymaga tego wyraźnie artykuł 2 ustawy w zdaniu początkowem, stwierdzającem, że tylko obywatel polski może założyć szkołę prywatną.

Pozatem wymaga ustawa od mającego zamiar założyć szkołę prywatną spełnienia następujących warunków: 1) przedłożenia władzy szkolnej statutu szkoły, ustalającego ustrój wewnętrzny szkoły, język nauczania i program, nazwę oraz stosunek właściciela do

---

[1]) Artykuł 2 ustawy składa się z 5 ustępów, z których pierwszy dzieli się na 4 punkty, określające warunki, od których spełnienia zależy uzyskanie zezwolenia na otwarcie szkoły.

[2]) ust. 5 art. 2 ustawy.

dyrektora (kierownika) i nauczycieli; 2) zapewnienia szkole odpowiedniego lokalu i wyposażenia w urządzenia i pomoce naukowe; 3) wykazania, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające; 4) przedłożenia pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że ubiegający się o nie (o to stwierdzenie) zachowywał się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

5. **Statut szkoły prywatnej.** — Wymagania, jakim winien odpowiadać statut szkoły prywatnej, określone są szczegółowo w §§ 3—9 włącznie rozporządzenia wykonawczego. Wzory statutów szkół prywatnych (szkoły średniej ogólnokształcącej, zawodowej i powszechnej oraz przedszkola) podane zostały w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. z 1932 r. Nr. 4, poz. 45 [1]). — Układający statut szkoły prywatnej winien, posiłkując się wzorem, uwzględnić w redakcji statutu wszystkie wymagania, podane w rozporządzeniu wykonawczem. — Jeśli chodzi o organizację szkoły, należy ją określić według postanowień ustawy o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r. [2]) a więc podać w zakresie szkolnictwa średniego nazwy, które przewiduje ta ustawa (4-ro letnie gimnazjum i 2-letnie liceum), a w zakresie szkolnictwa powszechnego odpowiednie stopnie organizacyjne (I, II lub III). — Obecnie obowiązujące jeszcze przejściowo nazwy szkół i okresy nauczania nie powinny być w statucie szkoły prywatnej podawane ze względu na to, że statut, który ma obowiązywać na stałe, nie może być układany pod kątem widzenia chwili obecnej. — Przejściową organizację szkoły prywatnej, wzorowaną na istniejących obecnie typach szkół, można w statucie określić w dodatkowej uwadze do odpowiedniego paragrafu.

Jeżeli program nauczania w danej szkole prywatnej ma być różny od programu analogicznej szkoły państwowej względnie publicznej, należy program ten dołączyć w całości do statutu szkoły w formie osobnego

---

[1]) Patrz rozdział, pt. Wzory statutów.

[2]) Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 38, poz. 389, względnie Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1932 r. Nr. 4, poz. 39. — Patrz „Ustawa o ustroju szkolnictwa", VIII Dodatek.

załącznika. Ale nie może to być t. zw. plan nauczania, podający liczbę godzin nauki każdego przedmiotu. Program nauczania winien obok planu nauki podawać szczegółowo zakres materjału nauczania z każdego przedmiotu dla każdej klasy względnie stopnia nauki.

Jeżeli założyciel ma zamiar starać się o zatwierdzenie na stanowisku dyrektora (kierownika) szkoły, nie powinien mimo to pomijać w statucie szkoły postanowień, dotyczących stosunku właściciela do dyrektora (kierownika) i nauczycieli szkoły, ponieważ statut szkoły nie może być normowany pod kątem widzenia takiego stanu rzeczy, że dyrektorem (kierownikiem) szkoły jest właściciel tejże szkoły, lecz musi przewidywać wypadek, gdy szkoła posiada poza właścicielem zaangażowanego kierownika, co będzie normalnie miało miejsce.

W statucie szkoły, utrzymywanej przez zarejestrowane fundacje i stowarzyszenia, winien znaleźć się paragraf, postanawiający, że uprawnienia nadzorcze, przysługujące właścicielowi szkoły, spełniane będą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

Statut przedłożyć należy władzy szkolnej w 2-ch egzemplarzach.

6. **Lokal i wyposażenie szkoły prywatnej w urządzenia i pomoce naukowe.** — W myśl § 10 rozporządzenia wykonawczego o przydatności lokalu, przeznaczonego na szkołę, pod względem budowlanym i sanitarnym orzeka wojewódzka władza administracji ogólnej (Urząd Wojewódzki). O wydanie orzeczenia (pisemnego stwierdzenia), że dany lokal jest przydatny na szkołę, winien założyciel, względnie właściciel szkoły, zwrócić się z odpowiedniem podaniem [1]) do właściwego terytorjalnie Urzędu Wojewódzkiego, a uzyskane orzeczenie dołączyć do podania, skierowanego do Kuratorjum Okręgu Szkolnego o zezwolenie na otwarcie szkoły. — Protokół komisyjnego badania lokalu szkolnego przez te lub inne władze sanitarne, względnie przez lekarza powiatowego lub miejskiego, jest niewystarczający, gdyż rozporządzenie wykonawcze wy-

[1]) Patrz: Wzór podania Nr. 1

raźnie żąda stwierdzenia przydatności lokalu szkolnego przez Urząd Wojewódzki, ewentualnie zaś przez Starostwo, o ile Urząd Wojewódzki w konkretnym wypadku lub na stałe przekaże Starostom czynność wydawania takich orzeczeń. Jednakże w tym wypadku w treści orzeczenia winno Starostwo powołać się na odpowiednie zlecenie Urzędu Wojewódzkiego.

Niezależnie od orzeczenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej o przydatności lokalu przeznaczonego na szkołę pod względem budowlanym i sanitarnym, winien założyciel (właściciel) postarać się u Władz Szkolnych o orzeczenie w sprawie przydatności lokalu szkolnego pod względem potrzeb szkolnych. — Jeśli chodzi o lokale prywatnych szkół powszechnych, przedszkoli i systematycznych kursów o zakresie nauczania elementarnego, opinję w sprawie ich przydatności pod względem potrzeb szkolnych wydać może Inspektor Szkolny. Opinja ta, oparta na wizji lokalnej, stanowić będzie podstawę do wydania niezbędnego orzeczenia Władz Szkolnych. Władzą Szkolną, uprawnioną do wydawania takich orzeczeń, jest właściwe terytorjalnie Kuratorjum Okręgu Szkolnego, do którego też należy się zwracać odpowiedniem pismem [1]) o wydanie w tej sprawie orzeczenia.

Wyposażenie szkoły w odpowiednie urządzenia i pomoce naukowe należy udowodnić przedłożeniem Władzy Szkolnej wykazu sprzętów szkolnych i pomocy naukowych, sporządzonego na podstawie inwentarza szkolnego z podaniem ceny inwentarzowej i określeniem stanu używalności każdego sprzętu. — O ile założyciel nie posiada w chwili wnoszenia podania o zezwolenie na otwarcie szkoły zakupionych sprzętów i pomocy naukowych, powinien przedłożyć wykaz tych sprzętów i pomocy, które obowiązuje się dostarczyć szkole z chwilą jej otwarcia. — Jeśliby sprzęty te i pomoce naukowe nie zostały szkole dostarczone po jej otwarciu, Władza Szkolna, stwierdziwszy braki w urządzeniu szkoły, może wydać w ciągu roku od chwili zezwolenia na otwarcie szkoły orzeczenie, że właściciel przestał czynić zadość warunkowi zapewnienia szkole

---

[1]) Patrz: Wzór podania Nr. 2.

odpowiedniego wyposażenia, a wówczas zezwolenie na otwarcie szkoły prywatnej traci moc obowiązującą [1].

7. **Środki utrzymania szkoły prywatnej.** — Wykazanie, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające, następuje przez: a) przedłożenie rocznego preliminarza budżetu szkoły, opartego na realnych podstawach, i b) wykazanie się przez założyciela względnie właściciela szkoły bądź własnym odpowiednim majątkiem, bądź poręczeniem innych osób, zabezpieczającem w dostatecznej mierze wykonanie zobowiązań materjalnych wobec szkoły.

Władza Szkolna może się zgodzić na zastąpienie wykazania się majątkiem lub poręczeniem innych osób przez złożenie w liczbie gwarantującej utrzymanie szkoły deklaracyj rodziców, obowiązujących się do uiszczenia przez cały rok szkolny opłat za naukę [2], jednakże zależy to od swobodnego uznania Władzy Szkolnej i domagać się zastosowania tego przepisu przez władzę założyciel czy też właściciel szkoły prywatnej nie ma prawa. — Przepis ten stosowany jest raczej do szkół, istniejących przed wejściem w życie ustawy o szkolnictwie prywatnem, w wypadkach, gdy ich właściciele wywiązywali się zawsze należycie ze swoich zobowiązań materjalnych, niż do szkół nowozakładanych.

Preliminarz [3] budżetu szkoły winien uwzględniać wszystkie istotne potrzeby zakładu i zawierać realnie obliczone pozycje dochodów i wydatków. W szczególności preliminowane dochody z opłat za naukę nie mogą ograniczać się do podania ogólnikowej cyfry spodziewanych wpływów z tego źródła, lecz winny wskazywać liczbę uczniów (nic) w każdej klasie, wysokość opłaty szkolnej od każdej grupy uczniów (nic), opłacających należność za naukę w jednakowej wysokości, ilość przewidywanych zwolnień od opłaty szkolnej, wysokość strat, spowodowanych niemożnością ściągnięcia opłat za naukę i t. p. — Wpływy z tytułu subwen-

---

[1] Por. art. 3 ustawy o szkolnictwie prywatnem.
[2] por. ust. 2 § 11 rozporządzenia wykonawczego.
[3] patrz: Wzór preliminarza budżetowego szkoły (Nr. 3).

cyj, zapomóg i t. d. winny być uzasadnione deklaracjami instytucyj subwencjonujących. — Po stronie wydatków wysokość uposażenia personelu szkolnego objaśnić należy podaniem ilości pracowników i poborów służbowych każdego z nich. — W każdym preliminarzu budżetowym szkoły winna się znaleźć poza wydatkami osobowemi i rzeczowemi pozycja na zakupno pomocy naukowych, dosięgająca normalnie conajmniej 5% ogółu wydatków.

Za wykazanie się majątkiem, zabezpieczającym wykonanie zobowiązań materjalnych właściciela szkoły, może być uznany nie budzący żadnych wątpliwości dokument, którýby dokładnie określał wartość majątku ruchomego lub nieruchomego (wyciąg hipoteczny, zaświadczenie władz państwowych lub samorządowych, papiery państwowe lub przez Państwo gwarantowane, listy zastawne krajowe instytucyj kredytu długoterminowego, emitowane za zabezpieczeniem prawnem i t. p.). — Nieobciążona wartość majątku założyciela względnie właściciela szkoły powinna dosięgać conajmniej sumy wydatków, przewidzianych w rocznym preliminarzu budżetowym szkoły.

Wykazanie się własnym majątkiem może być zastąpione poręczeniem rejentalnem osób, posiadających niezadłużony majątek. Mogą też ewentualnie być uznane za wystarczające zabezpieczenie majątkowe weksle gwarancyjne rodziców dzieci, uczęszczających do danej szkoły, którzy posiadają osobisty niezadłużony majątek.

W razie okazania się braku faktycznego zabezpieczenia majątkowego w pierwszym roku istnienia szkoły (sprzedaż lub strata majątku właściciela szkoły) może wejść w zastosowanie rygor z art. 3 ustawy o szkolnictwie prywatnem przez stwierdzenie władzy szkolnej, że właściciel przestał czynić zadość warunkowi zabezpieczenia materjalnego szkoły, wskutek czego wydane mu orzeczenie traci moc obowiązującą.

Związki komunalne względnie gospodarcze, występujące w charakterze założycieli lub właścicieli szkół prywatnych, mają obowiązek wykazania sie prawomocnie powziętą uchwałą, zabezpieczającą wykona-

nie budżetu szkoły, zatwierdzoną przez właściwe władze nadzorcze.

8. Stwierdzenie moralności i lojalności założyciela (właściciela) szkoły prywatnej. — Wydawanie zaświadczeń o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa [1]) odbywa się w sposób, przewidziany w § 13 rozporządzenia wykonawczego, według schematu, podanego w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 108 z r. 1932 [2]. (Interesowani winni zwracać się z podaniami w tej sprawie do właściwych terytorjalnie starostów powiatowych względnie grodzkich [3]). — Zaświadczenia o niewłaściwej treści albo wydane przez niewłaściwe władze bez powołania się na odpowiednie postanowienie ustawy nie są uznawane przez Władze Szkolne za wystarczające spełnienie warunku ustawowego.

Stowarzyszenia i fundacje, występujące w charakterze założycieli względnie właścicieli szkół prywatnych, nie są obowiązane do przedkładania tego rodzaju zaświadczeń [4]), natomiast winny wykazać się dowodem zarejestrowania. To samo dotyczy kół względnie oddziałów zarejestrowanych stowarzyszeń, które na żądanie Władz Szkolnych winny przedłożyć albo swój zarejestrowany statut albo statut stowarzyszenia centralnego i dowód zorganizowania koła lub oddziału prowincjonalnego.

O ile chodzi o osoby prawne, nie będące towarzystwami oświatowemi lub fundacjami, jak np. spółki handlowe i t. p., występujące w charakterze założycieli lub właścicieli szkół prywatnych, sprawa stosowania do nich postanowień art. 11 ustawy o szkolnictwie prywatnem nie jest wyjaśniona dostatecznie, w artykule tym bowiem jest mowa wyłącznie tylko o zarejestrowanych stowarzyszeniach i fundacjach.

Przepis o konieczności stwierdzenia nienagannego postępowania pod względem moralności oraz w sto-

---

[1]) punkt 4 ust. 1 art. 2 ustawy o szkolnictwie prywatnem.
[2]) Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1932 r. Nr. 4, poz. 48.
[3]) patrz wzór podania Nr. 4.
[4]) art. 11 ustawy o szkolnictwie prywatnem.

sunku do Państwa nie dotyczy związków samorządu terytorjalnego i gospodarczego oraz wszelkich instytucyj publicznych, związków religijnych lub ich osób prawnych, występujących w roli założycieli względnie właścicieli szkół prywatnych. — Nie żąda się od nich również dowodów zarejestrowania się.

9. Rozwojowe szkoły prywatne. — O ile założyciel ma zamiar otworzyć szkołę rozwojową (niepełną), winien to wyraźnie w podaniu do władz szkolnych zaznaczyć. Do stopnia rozwoju mającej powstać szkoły dostowane będą naturalnie warunki, dotyczące lokalu, wyposażenia w urządzenia i pomoce naukowe oraz preliminarz budżetowy i wysokość zabezpieczenia majątkowego. — Statut szkoły rozwojowej może określać odrazu jej najwyższy stopień organizacyjny, jednakże powinien zawierać uwagę, że szkoła jest rozwojowa i przewidywać etapy jej rozwoju.

Konsekwencją wykazania się przez założyciela spełnieniem warunków ustawowych jedynie w skali szkoły pod względem organizacyjnym niekompletnej będzie uzależnienie przez Władzę Szkolną zezwolenia na otwieranie nowych klas względnie oddziałów od udowodnienia, że założyciel posiada odpowiedni lokal na pomieszczenie zwiększonej liczby klas (oddziałów), że dysponuje potrzebnym inwentarzem szkolnym i może zabezpieczyć wykonanie zwiększonych zobowiązań materjalnych.

10. Otwarcie szkoły prywatnej. — Otwarcie szkoły, przedszkola względnie systematycznego kursu może nastąpić nie wcześniej, niż po uzyskaniu przez założyciela orzeczenia właściwej Władzy Szkolnej, stwierdzającego spełnienie wszystkich warunków ustawowych. — Władzą Szkolną, uprawnioną do wydawania takich orzeczeń jest Kurator Okręgu Szkolnego, a w stosunku do szkół artystycznych Minister W. R. i O. P. [1]).

Podanie, zawierające prośbę o wydanie orzeczenia, stwierdzającego spełnienie warunków ustawowych, a temsamem zezwalającego na otwarcie szkoły prywatnej, adresować i kierować należy do Kuratorjum

---

[1]) Por. § 2 rozporządzenia wykonawczego.

Okręgu Szkolnego. Bieg terminów ustawowych liczy się dopiero z chwilą zarejestrowania podania w Kuratorjum. — Podania adresowane i kierowane do niewłaściwych władz szkolnych (np. do Inspektora Szkolnego, do Kuratorjum nieodpowiedniego Okręgu Szkolnego lub do Ministerstwa W. R. i O. P.) mogą być opóźnione w załatwieniu bez konsekwencyj, przewidzianych w ustawie.

W podaniu[1]) należy powołać się na ustęp 1 art. 2 ustawy o szkolnictwie prywatnem i dołączyć dowody, stwierdzające w sposób dostateczny spełnienie wszystkich warunków ustawowych, wymienionych w punktach 1—4 ustępu 1 art. 2 ustawy o szkolnictwie prywatnem.

Jeżeli Władza Szkolna uzna przedłożone dowody spełnienia warunków ustawowych za wystarczające, wydaje założycielowi orzeczenie, zezwalające na otwarcie szkoły według wzoru, zamieszczonego w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 109 z 1932 roku (wzór 1).

O ile w ciągu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania do właściwej Władzy Szkolnej założyciel nie otrzyma odpowiedzi, ma prawo szkołę otworzyć[2]). — Początek tego okresu trzymiesięcznego liczy się od dnia, następującego po złożeniu w Kuratorjum właściwego terytorjalnie Okręgu Szkolnego podania, wykazującego spełnienie wszystkich warunków ustawowych. Bez względu zatem na to, czy podanie dotyczy założenia prywatnej szkoły powszechnej, przedszkola lub kursu w tym zakresie, czy też szkoły średniej lub zawodowej, należy je adresować i kierować do właściwego terytorjalnie Kuratorjum Okręgu Szkolnego, a nie do Insepktora Szkolnego lub do Ministerstwa, do którego należy kierować jedynie podania, dotyczące założenia prywatnej szkoły artystycznej. — W razie wniesienia podania o zezwolenie na założenie szkoły prywatnej do niewłaściwej Władzy Szkolnej, termin

---

[1]) Patrz wzór podania Nr. 5.

[2]) nie zostało dotąd ustalone, czy chodzi w tym wypadku o odpowiedź decydującą, czy też o jakąkolwiek odpowiedź Władzy Szkolnej na wniesione podanie.

3-miesięczny, po upływie którego wolno założyć szkołę, jeśli Władza Szkolna nie dała odpowiedzi, liczyć się będzie dopiero od chwili dotarcia podania do wskazanej w rozporządzeniu wykonawczem Władzy Szkolnej.

O terminie otwarcia szkoły prywatnej na podstawie uzyskanego orzeczenia o spełnieniu warunków ustawowych winien założyciel zawiadomić Władzę Szkolną nie później, niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki, przyczem pamiętać należy, że żadna szkoła prywatna nie może być czynna [1]) bez zatwierdzonego dyrektora (kierownika) lub jego zastępcy, z czego wypływa obowiązek uzyskania przed otwarciem szkoły prywatnej zatwierdzenia kandydata na dyrektora (kierownika).

Jeśli szkoła nie zostanie otwarta pomimo uzyskania przez założyciela orzeczenia o spełnieniu wszystkich warunków ustawowych w przeciągu roku od chwili wydania tego orzeczenia, orzeczenie to traci swą moc obowiązującą.

W ciągu pierwszego roku istnienia szkoły prywatnej może Władza Szkolna orzec, że właściciel przestał czynić zadość jednem z warunków ustawowych, przez co unieważnia wydane właścicielowi orzeczenie. — Może to mieć miejsce np. w razie zmiany lokalu szkolnego na nieodpowiedni, w razie niedostarczenia szkole urządzeń i pomocy naukowych, w razie utraty majątku, zabezpieczającego wykonanie budżetu szkolnego, lub cofnięcia poręki materjalnej i t. p.

Za zgodą Władzy Szkolnej może właściciel szkoły prywatnej odstąpić swoje prawa, wynikające z uzyskania orzeczenia o spełnieniu warunków ustawowych, osobie trzeciej, ale nowy właściciel musi się wykazać ze swej strony spełnieniem warunków zabezpieczenia bytu materjalnego szkoły i zaświadczeniem o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

11. Zamknięcie lub zwinięcie szkoły prywatnej. — Władza Szkolna może szkołę prywatną zamknąć, gdy stwierdzi:

---

[1]) Por. ust. 1 § 18 rozporządzenia wykonawczego.

1) że szkoła była nieczynna przez trzy miesiące bez usprawiedliwionej przyczyny (np. z powodu strejku nauczycieli lub młodzieży), przyczem do okresu trzymiesięcznego nie wlicza się oczywiście czasu feryj szkolnych;

2) że poziom naukowy lub wychowawczy szkoły w ciągu 3 ostatnich lat jest niewystarczający, o czem Władza Szkolna corocznie zawiadamiała szkołę przez nadsyłanie odpisu sprawozdania powizytacyjnego lub osobnego zawiadomienia na piśmie;

3) że szkoła nie przestrzega obowiązujących przepisów lub postanowień statutu szkolnego: za przepisy obowiązujące w rozumieniu tego postanowienia ustawy uważać należy wszystkie przepisy ustawy o szkolnictwie prywatnem, przepisy rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy oraz wszystkie prawomocne rozporządzenia Władz Szkolnych, wydane na podstawie obowiązujących ustaw celem wykonania ich postanowień w odniesieniu do szkół prywatnych danego stopnia i typu; obowiązującemi szkołę przepisami są również wszystkie postanowienia uznanego przez Władzę Szkolną statutu szkoły prywatnej;

4) że nauczanie lub wychowanie młodzieży odbywa się w duchu nielojalnym dla Państwa, względnie szkoła nie przeciwdziała skutecznie szkodliwym pod względem wychowawczym wpływom na młodzież.

Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę prywatną, Władza Szkolna podaje do wiadomości szkoły swoje zarzuty, wyznaczając do udzielenia wyjaśnień termin co najmniej dwutygodniowy.

Jeśli Władza Szkolna nadeśle właścicielowi szkoły prywatnej pismo, stwierdzające jeden z podanych wyżej wypadków, które mogą być podstawą do zamknięcia szkoły, a następnie uzna jego wyjaśnienia za niewystarczające, może zamknąć szkołę nawet w ciągu roku szkolnego po uprawomocnieniu się orzeczenia, zarządzającego zamknięcie szkoły, a mianowicie po upływie dni 14 od daty doręczenia tego orzeczenia właścicielowi szkoły, jeśli on nie wniósł odwołania w tym terminie do Ministerstwa W. R. i O. P., względnie po

odmownem załatwieniu odwołania przez Ministerstwo W. R. i O. P.

O zamierzonem zwinięciu[1]) szkoły winien właściciel szkoły prywatnej uprzedzić Władzę Szkolną na 3 miesiące naprzód, przyczem zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego nie może nastąpić bez zgody Władzy Szkolnej.

Akta i pieczęcie szkolne winny być w razie zwinięcia lub zamknięcia szkoły prywatnej złożone w Kuratorjum właściwego terytorjalnie Okręgu Szkolnego.

12. Dyrektor (kierownik) i nauczyciele szkoły prywatnej. — Funkcje nauczycielskie w szkołach prywatnych pełnić może tylko nieskazitelny obywatel polski, który posiada przepisane kwalifikacje zawodowe do nauczania. Dyrektora względnie kierownika szkoły prywatnej zatwierdza Władza Szkolna. Kandydata na dyrektora (kierownika) lub jego zastępcę winien przedstawić[2]) Władzy Szkolnej do zatwierdzenia właściciel szkoły prywatnej na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego. Dyrektor może objąć swoje czynności dopiero po uzyskaniu zatwierdzenia. Żadna szkoła prywatna nie może być czynna bez zatwierdzonego dyrektora (kierownika) lub jego zastępcy[3]). — Zmiana na stanowisku dyrektora (kierownika) w ciągu roku szkolnego może nastąpić tylko w wyjątkowych wypadkach za zezwoleniem Władzy Szkolnej. — Na stanowisku dyrektora (kierownika) może zostać zatwierdzony również właściciel szkoły, o ile posiada przepisane kwalifikacje do nauczania.

Dyrektor szkoły prywatnej, a w przedszkolu właściciel, obowiązany jest corocznie do dnia 15 czerwca przedłożyć Władzy Szkolnej spis nauczycieli, zaangażowanych na następny rok szkolny, oraz zgłaszać wszelkie zmiany w tym spisie. Należy w tym spisie podać: a) datę urodzenia, b) wyznanie, c) narodowość, d) przynależność państwową, e) kwalifikacje do nau-

---

[1]) Patrz: wzór podania Nr. 6.

[2]) patrz wzór pisma Nr. 7.

[3]) samoistny nauczyciel szkoły powszechnej, przedszkola lub kursu o jednej sile nauczycielskiej jest uważany za kierownika.

czania, f) lata pracy pedagogicznej każdego nauczyciela oraz g) przedmioty, których ma nauczać. — Nauczyciel może objąć swe czynności w szkole, o ile Władza Szkolna w ciągu 6 tygodni od dnia złożenia spisu nie zażądała od nauczyciela pisemnego stwierdzenia o nienagannem zachowaniu się lub nie zawiadomiła szkoły o niedopuszczeniu nauczyciela do nauczania ze względów pedagogicznych.

Odmowa zatwierdzenia dyrektora względnie decyzja o niedopuszczeniu do nauczania ze względów pedagogicznych odnosi się jedynie do tej szkoły, do której dyrektor względnie nauczyciel został zgłoszony i nie pozbawia dyrektora względnie nauczyciela prawa ubiegania się o stanowisko w innej szkole.

Władza Szkolna może zażądać do właściciela szkoły prywatnej usunięcia dyrektora względnie zawiesić go w czynnościach służbowych, jeżeli uzna, że wywiera na młodzież szkodliwy wpływ pod względem wychowawczym, albo nie przestrzega obowiązujących przepisów lub postanowień statutu szkoły, względnie winien jest rażącego zaniedbania swoich obowiązków.

Z tych samych powodów może Władza Szkolna zażądać od dyrektora usunięcia względnie zawieszenia nauczyciela w czynnościach służbowych.

Właściciel szkoły prywatnej zawiera i rozwiązuje umowę z dyrektorem (kierownikiem) szkoły i dobranym przez dyrektora (kierownika) personelem nauczającym oraz podaje Władzy Szkolnej do wiadomości normy uposażenia dyrektora (kierownika) i personelu nauczającego w szkole.

Dyrektor (kierownik) dobiera i jest odpowiedzialny za dobór personelu nauczającego w szkole oraz kwalifikuje nauczycieli, czynnych w szkole, pozostającej pod jego kierownictwem.

13. Uprawnienia szkół prywatnych. — Szkoły prywatne, zorganizowane na wzór szkół państwowych, mogą uzyskać uprawnienia szkół państwowych.

Prawa, nadawane prywatnym szkołom średnim ogólnokształcącym i zakładom kształcenia nauczycieli, mogą być pełne lub niepełne [1]).

---

[1]) Por. Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. z 1929 roku Nr. 6, poz. 75.

Pełne prawa polegają na tem, że: a) abiturjenci tych szkół zdają egzamin dojrzałości według przepisów dla szkół państwowych; b) świadectwa, wydawane przez te szkoły własnym uczniom, są równoznaczne ze świadectwami szkół państwowych; c) uczniowie tych szkół korzystają z ulg kolejowych, jak uczniowie szkół państwowych; d) skarb Państwa zwraca tym szkołom opłatę za naukę dzieci funkcjonarjuszów państwowych.

Niepełne prawa prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli są następujące: a) abiturjenci tych szkół zdają egzamin dojrzałości w sposób, określony specjalnemi przepisami dla tej kategorji szkół; b) świadectwa, wydawane w tych szkołach własnym uczniom, są równoznaczne ze świadectwami szkół państwowych, z wyjątkiem wypadku przechodzenia uczniów do szkół państwowych lub do szkół z pełnemi prawami szkół państwowych; wtedy uczniowie zdają całkowity egzamin wstępny; c) uczniowie tych szkół korzystają z ulg kolejowych i mają prawo do zwrotu opłaty za naukę jak uczniowie szkół państwowych.

Prawa szkół państwowych nadaje prywatnym szkołom średnim i zakładom kształcenia nauczycieli Minister W. R. i O. P. na wniosek Kuratora Okręgu Szkolnego. Nadane prawa są ważne aż do odwołania i mogą być obniżone, a nawet zupełnie cofnięte, o ile szkoła nie spełnia warunków, uzasadniających posiadanie tych praw.

Szkoły prywatne, którym Minister W. R. i O. P. nie nadał praw pełnych ani niepełnych, nie korzystają z żadnych uprawnień szkół państwowych.

Warunki, od których uzależnione jest nadanie szkole prywatnej pełnych praw szkół państwowych, są następujące:

1) konstrukcja programu szkoły i metody, stosowane w szkole, winny być dostatecznie celowe, a szkoła winna wykazać dostatecznie wysoki poziom nauczania i osiągnąć wyniki, odpowiadające zadaniom szkół państwowych, określonym właściwemi przepisami;

2) szkoła winna prowadzić żywą akcję wychowawczą oraz osiągnąć dostateczne wyniki wycho-

wawcze: w szczególności szkoła musi wychowywać młodzież w duchu wyraźnie państwowym i wyrabiać wśród młodzieży poszanowanie dla władzy państwowej i jej zarządzeń;

3) szkoła winna mieć własnego kierownika, oddanego tylko jednej szkole, oraz większość własnego grona nauczycielskiego;

4) nauczyciele szkoły nie mogą być zatrudnieni — we wszystkich szkołach, w których uczą razem wziąwszy — w większej liczbie godzin lekcyj tygodniowo nad tę, na jaką pozwalają przepisy, obowiązujące nauczycieli szkół państwowych;

5) szkoła winna przestrzegać zasad, obowiązujących w szkołach państwowych, w sprawie przyjmowania nowych uczniów;

6) szkoła winna posiadać odpowiednie pomieszczenie i urządzenia, dostateczną ilość pomocy naukowych, bibljotekę oraz potrzebne pracownie.

Szkoła prywatna, która nie odpowiada wprawdzie tym warunkom, lecz zbliża się do pełnych wymagań w tych warunkach określonych, może uzyskać niepełne prawa szkół państwowych.

Prywatna szkoła zawodowa może uzyskać prawa państwowej szkoły zawodowej [1]) na przeciąg jednego roku. Prawa te polegają na tem, że świadectwa z poszczególnych klas, wydawane przez prywatną szkołę zawodową, posiadającą prawa państwowej, własnym uczniom, są równoważne ze świadectwami państwowych szkół zawodowych. Przy przechodzeniu do odpowiednich klas państwowych szkół zawodowych, uczniowie, posiadający świadectwa szkoły prywatnej z prawami, zdają egzamin wstępny tylko w zakresie ewentualnej różnicy programów. Nadto świadectwa ukończenia, wydawane uczniom prywatnych szkół zawodowych poszczególnych typów, posiadających prawa szkół państwowych, są równoważne w służbie wojskowej i cywilnej ze świadectwami państwowych szkół zawodowych takich samych typów. Ulgi, przysługują-

[1]) Por. Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. z 1922 r. Nr. 23, poz. 231.

ce uczniom państwowych szkół zawodowych, jak ulgi kolejowe, odroczenia służby wojskowej i t. p., rozciągnięte są w tym samym zakresie na prywatne szkoły zawodowe, posiadające prawa szkół państwowych.

Nadawanie praw szkół publicznych prywatnym szkołom powszechnym jest unormowane w art. 88—93 przepisów tymczasowych o szkołach elementarnych [1]).

Nadawanie uprawnień prywatnym przedszkolom nie zostało dotychczas określone żadnemi przepisami.

14. Szkoły prywatne, istniejące przed wejściem w życie ustawy o szkolnictwie prywatnem. — Właściciele szkół prywatnych, istniejących w dniu 20 kwietnia 1932 r., t. j. w dniu wejścia w życie ustawy o szkolnictwie prywatem, mają obowiązek wykazania się spełnieniem warunków, które są wymagane od założyciela szkoły prywatnej przed otwarciem szkoły. — Mianowicie obowiązuje każdego właściciela szkoły, istniejącej w dniu wejścia w życie ustawy o szkolnictwie prywatnem, przedłożenie Władzy Szkolnej w terminie, oznaczonym przez tę władzę, ale nie krótszym, niż dwumiesięcznym, następujących dokumentów: a) statutu szkoły, ułożonego zgodnie z wymaganiami §§ 3—9 rozporządzenia wykonawczego [2]) b) orzeczenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej o przydatności lokalu szkolnego oraz orzeczenia Władzy Szkolnej o przydatności tegoż lokalu pod względem potrzeb szkolnych, c) dowodu, że wyposażenie szkoły w urządzenia i pomoce naukowe jest wystarczające przez przedłożenie spisu sprzętów urządzenia szkolnego i pomocy naukowych, d) preliminarza budżetu szkoły, opartego na realnych podstawach, e) dowodu posiadania własnego majątku względnie poręczenia innych osób, zabezpieczającego w dostatecznej mierze wykonanie zobowiązań materjalnych do wysokości rocznego budżetu szkoły, a co najmniej deklaracyj rodziców, obowiązujących się do uiszczania przez cały rok szkolny opłat za naukę, przyczem pamiętać należy, że przyjęcie deklaracyj ro-

---

[1]) Por. Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. z 1917 r. Nr. 1, poz. 1.

[2]) por. rozdział 3 pt. Statut szkoły prywatnej.

dziców za wystarczający dowód zabezpieczenia materjalnego szkoły, zależy od swobodnego uznania Władzy Szkolnej. f) zaświadczenia władz administracji ogólnej o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Zamiast tego zaświadczenia o nienagannem zachowaniu się, obowiązane są zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje, utrzymujące szkoły prywatne, przedłożyć swoje zarejestrowane statuty.

Jeżeli właściciel szkoły prywatnej, istniejącej w dniu 20 kwietnia 1932 r., nie otrzymał od Władzy Szkolnej do dn. 31 grudnia 1932 r., wezwania, aby wykazał się spełnieniem warunków ustawowych, winien bez wezwania wykazać się spełnieniem tych warunków do dnia 30 czerwca 1934 r.

Właściciel szkoły prywatnej może zostać zwolniony przez Władzę Szkolną: a) od przedłożenia pisemnego stwierdzenia powiatowej władzy administracji ogólnej o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa, b) od wykazania przydatności lokalu szkolnego i c) od wykazania zaopatrzenia szkoły w urządzenia i pomoce naukowe, jeżeli Władza Szkolna na podstawie wyniku przeprowadzonych wizytacyj uznała to za zbyteczne. — Właścicielowi szkoły prywatnej przysługuje prawo zwrócenia się do Władzy Szkolnej z prośbą o zwolnienie go od tychże wymogów z powołaniem się na sprawozdania powizytacyjne. Zwolnienia od wykazania zabezpieczenia materjalnego szkoły prywatnej, istniejącej w dniu 20 kwietnia 1932 r., rozporządzenie wykonawcze do ustawy o szkolnictwie prywatnem nie przewiduje.

Te szkoły prywatne, których właściciele nie uzyskali orzeczenia, stwierdzającego spełnienie wszystkich warunków, wymaganych przez ustawę o szkolnictwie prywatnem, ulegają zamknięciu z końcem oznaczonego przez Władzę Szkolną roku szkolnego. Zamknięcie szkoły z tego powodu winno nastąpić w każdym razie najpóźniej do dnia 31 sierpnia 1935 r.

O ile właściciel szkoły prywatnej, istniejącej w dniu 20 kwietnia 1932 r., nie przedłożył Władzy Szkolnej w wyznaczonym przez nią terminie dowodów,

wykazujących spełnienie warunków ustawowych, albo przedłożył dowody, uznane przez Władzę Szkolną za niewystarczające, szkoła może ulec zamknięciu na podstawie orzeczenia Władzy Szkolnej z końcem roku szkolnego bez jakiegokolwiek uprzedzenia. — Władza Szkolna nie jest obowiązana do wzywania właściciela szkoły w razie nienależytego wykazania spełnienia warunków ustawowych do uzupełnienia przedłożonych dokumentów po upływie wyznaczonego przez Władzę Szkolną terminu i wyznaczania nowego terminu, lecz może zarządzić zamknięcie szkoły.

15. Szkoły prywatne, zakładane przez związki samorządu terytorjalnego i gospodarczego. — Warunki zakładania i utrzymywania szkół prywatnych przez związki komunalne oraz prywatnych szkół zawodowych przez izby przemysłowo-handlowe, izby rzemieślnicze, względnie korporacje przemysłowe i rzemieślnicze zostaną określone w osobnem rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. na podstawie ustępu 2 art. 10 ustawy o szkolnictwie prywatnem. Rozporządzenie to ustali również statuty tych szkół oraz stosunki służbowe nauczycieli i dyrektorów w tych szkołach. Rozporządzenie takie dotychczas jeszcze nie zostało wydane. — Aż do czasu wejścia w życie tego rozporządzenia obowiązują szkoły prywatne, zakładane i utrzymywane przez związki samorządu terytorjalnego (szkoły sejmikowe, miejskie, gminne) i samorządu gospodarczego (izby lub korporacje przemysłowe i rzemieślnicze) te same przepisy, co w szkołach prywatnych, utrzymywanych przez osoby fizyczne lub prawne.

II. USTAWA

z dnia 11 marca 1932 r.

o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

(Dz. U. R. P. z dnia 20 kwietnia 1932 r. Nr. 33, poz. 343).

Art. 1. Opiekę i nadzór nad prywatnemi szkołami, zakładami naukowemi i wychowawczemi sprawuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który może przekazać swe uprawnienia podległym władzom szkolnym.

Art. 2. (1) [1]) Obywatel polski może założyć szkołę (zakład) pod warunkiem:

1) przedłożenia statutu szkoły, ustalającego ustrój wewnętrzny szkoły, język nauczania i program, nazwę oraz stosunek właściciela (ki) do dyrektora (ki), kierownika (czki) i nauczycieli (ek); rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi wymagania, jakim odpowiadać winien statut,

2) zapewnienia szkole odpowiedniego lokalu i wyposażenia w urządzenia i pomoce naukowe,

3) wykazania, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające,

4) przedłożenia pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że ubiegający się o nie zachowywał się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(2) Orzeczenie oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzy szkolnej stwierdza, czy powyższe warunki zostały spełnione.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w wyjątkowych przypadkach może zezwolić

---

[1]) W nawiasy ( ) ujęte cyfry oznaczają ustępy, a cyfry ze znakiem) punkty.

na założenie szkoły osobie, nie posiadającej obywatelstwa polskiego.

(4) Po uzyskaniu orzeczenia, stwierdzającego spełnienie powyższych warunków, założyciel (ka) może szkołę otworzyć. O ile w ciągu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania założyciel (ka) nie otrzyma odpowiedzi, ma prawo szkołę otworzyć.

(5) O terminie otwarcia szkoły winien (na) założyciel (ka) zawiadomić władzę szkolną nie później niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki.

Art. 3. (1) Orzeczenie, stwierdzające wypełnienie warunków, wymaganych do założenia szkoły, traci moc, jeżeli w ciągu roku od jego wydania szkoła nie zostanie otwarta lub jeżeli władza szkolna orzeknie, iż właściciel (ka) przestał (a) czynić zadość jednemu z warunków, określonych w art. 2.

(2) Prawa, wynikające z uzyskania orzeczenia, o którem mowa w art. 2, mogą być odstąpione osobie trzeciej tylko za zgodą władzy, która je wydała.

Art. 4. (1) Szkoła może być zamknięta przez sprawującą nadzór Władzę Szkolną, jeżeli orzeczeniem tej władzy zostanie stwierdzone, że:

a) szkoła była nieczynna przez 3 miesiące bez usprawiedliwionej przyczyny,
b) poziom naukowy lub wychowawczy szkoły w ciągu 3 lat ostatnich jest niewystarczający,
c) szkoła nie przestrzega obowiązujących przepisów lub postanowień statutu szkoły,
d) nauczanie lub wychowanie młodzieży odbywa się w duchu nielojalnym dla Państwa, względnie szkoła nie przeciwdziała skutecznie szkodliwym pod względem wychowawczym wpływom na młodzież.

(2) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, sprawująca nadzór władza szkolna winna dać możność kierownictwu szkoły udzielenia wyjaśnień w terminie, przez władzę szkolną określonym.

Art. 5. (1) O zamierzonem zwinięciu szkoły winien (na) właściciel (ka) uprzedzić władzę szkolną na 3 miesiące naprzód. Zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego nastąpić może jedynie za zgodą władzy szkolnej.

(2) W razie zwinięcia lub zamknięcia szkoły akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny do oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzy szkolnej.

Art. 6. (1) Dyrektorem (ką) (kierownikiem (czką)) lub nauczycielem (ką) szkoły może być tylko nieskazitelny obywatel polski, posiadający przepisane kwalifikacje zawodowe do nauczania.

(2) Dyrektora (kę) (kierownika (czkę)) zatwierdza władza szkolna.

(3) Władza szkolna może zażądać od kandydata (ki) na dyrektora (kę) (kierownika (czkę)) lub nauczyciela (kę) pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że zachowywał (a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(4) Władza szkolna może w danej szkole odmówić zatwierdzenia dyrektora (ki), kierownika (czki) lub nie dopuścić nauczyciela (ki) do nauczania, jeżeli uzna, że tego wymagają względy pedagogiczne.

(5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych przypadkach zwolnić kandydata (kę) na dyrektora (kę) (kierownika (czkę)) lub nauczyciela (kę) od wymogu posiadania obywatelstwa polskiego.

Art. 7. (1) Władza szkolna może zażądać usunięcia dyrektora (ki) (kierownika (czki)) lub nauczyciela (ki), jeżeli uzna, że ten (ta):

a) wywiera na młodzież szkodliwy wpływ pod względem wychowawczym,

b) nie przestrzega obowiązujących przepisów i postanowień statutu szkoły,

c) winien (na) jest rażącego zaniedbania obowiązków dyrektora (ki) (kierownika (czki)) lub nauczyciela (ki).

(2) Władza szkolna może w przypadkach, przewidzianych w ust. 1, zawiesić dyrektora (kę) (kierownika (czkę)) lub nauczyciela (kę) w czynnościach.

Art. 8. Szkoły (zakłady) prywatne, zorganizowane na wzór szkół (zakładów) państwowych (publicznych),

oraz szkoły (zakłady) prywatne, nie zorganizowane na wzór państwowych (publicznych), a uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, mogą uzyskiwać uprawnienia szkół (zakładów) państwowych (publicznych) na warunkach, określonych rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 9. Szkoły prywatne, uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, będą otoczone szczególną opieką władz szkolnych.

Art. 10. (1) Ustawa niniejsza nie dotyczy prywatnych szkół akademickich oraz szkół rolniczych, podległych kompetencji Ministra Rolnictwa, i szkolnictwa zawodowego-sanitarnego, podlegającego kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych. Warunki, pod jakiemi mogą być otwierane i prowadzone wymienione szkoły i kursy zawodowo-sanitarne, oraz uprawnienia osób, które je ukończyły, określa, o ile niema w tym zakresie przepisów ustawowych, Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(2) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych ustali warunki zakładania i utrzymywania przez związki komunalne szkół, zakładów naukowych lub wychowawczych, ich statut oraz stosunki służbowe nauczycieli (ek), dyrektorów (ek) tych szkół (zakładów). Takież rozporządzenie wyda Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w stosunku do szkół zawodowych, utrzymywanych przez izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze.

Art. 11. Przepisy ustawy niniejszej mają analogiczne zastosowanie do szkół (zakładów naukowych i wychowawczych), zakładanych, względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje, przyczem nie odnosi się do nich postanowienie pkt. 4 art. 2.

Art. 12. (1) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustali sposób i termin uzyskania przez szkoły, istniejące w dniu wejścia w życie tej ustawy, orzeczeń, stwierdzających spełnienie warunków, przewidzianych w art. 2, przy uwzględnieniu postanowień art. 11.

(2) Szkoły, które nie będą czyniły zadość wymogom tego rozporządzenia, ulegną zamknięciu w terminie, oznaczonym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 13. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz Ministrowi Przemysłu i Handlu we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]) i obowiązuje na obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego. Równocześnie tracą moc wszystkie przepisy, wydane w sprawach, uregulowanych ustawą niniejszą.

---

[1]) t. j. z dniem 20 kwietnia 1932 r.

III. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

z dnia 7 czerwca 1932 r.

o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydane co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu.

(Dz. U. R. P. z dnia 21 czerwca 1932 r. Nr. 50, poz. 473).

Na podstawie art. 1, 2, 10, 12 i 13 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zarządza się co następuje:

§ 1. 1) Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie do przeznaczonych dla dzieci i młodzieży:

a) szkół i innych zakładów naukowych (systematycznych kursów),

b) przedszkoli i innych zakładów wychowawczych, realizujących systematyczny program wychowawczy.

2) O ile rozporządzenie niniejsze nie zawiera odmiennych postanowień, należy przez wyraz „szkoła", użyty w następnych §§ rozporządzenia, rozumieć wszystkie zakłady, wymienione w ust. 1 § 1.

3) Przez dyrektora rozumieć należy także dyrektorkę, przełożoną, kierownika i kierowniczkę, przez nauczyciela również nauczycielkę, asystenta (tkę), instruktora (kę) oraz wychowawcę (czynię).

do art. 1.

§ 2. 1) Bezpośredni nadzór nad wszystkiemi szkołami z wyjątkiem szkół artystycznych przekazuje

się Kuratorom Okręgów Szkolnych. Kuratorzy, a w stosunku do szkół artystycznych — Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, powołani są do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2—7, 11 i 12 ustawy.

2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może niektóre szkoły, uznane przez siebie za eksperymentalne, wyłączyć z pod opieki pedagogicznej Kuratorów Okręgów Szkolnych. Nie narusza to ustalonej w ustępie poprzednim właściwości władz szkolnych do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2—7, 11 i 12 ustawy.

do art. 2.

§ 3. 1) Ustrój wewnętrzny szkoły powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w statucie określony przez podanie:

a) zadania szkoły i jej przeznaczenia (wyznania, narodowości uczniów i t. p.),
b) rodzaju (typu) i stopnia szkoły, ewentualnie wydziałów, jakie szkoła ma posiadać,
c) czasu, jaki obejmuje całkowity kurs nauki i jego podziału na okresy nauczania (roczne, półroczne, inne),
d) zasady podziału uczniów według klas, oddziałów, grup i t. p.,
e) regulaminu przyjmowania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz wydawania świadectw,
f) kompetencyj dyrektora i rady pedagogicznej.

2) Statut winien zawierać postanowienie, że maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać winny normom przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 4. Ustrój wewnętrzny przedszkola powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w statucie określony przez podanie:

a) organizacji i programu wychowania oraz warunków przyjmowania dzieci,
b) kompetencyj kierowniczki i wychowawczyń.

§ 5. Statut winien oznaczać język nauczania. W szkołach z niepaństwowym językiem nauczania winny być oznaczone przedmioty nauczania w języku państwowym w takim zakresie, aby młodzież mogła nabyć dokładnej znajomości języka państwowego.

§ 6. 1) Statut winien ustalić program odpowiadający wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być określony przez wskazanie:

a) przedmiotów nauczania (zajęć),
b) zakresu materjału,
c) czasu, przeznaczonego na każdy z przedmiotów w poszczególnych okresach nauczania (plan nauki).

2) Postanowienie punktu c) nie odnosi się do statutu przedszkola.

§ 7. Statut winien zawierać postanowienie, że w szkole używane będą tylko podręczniki i pomoce naukowe, dozwolone do użytku szkolnego przez władze szkolne.

§ 8. 1) Nazwa powinna być ustalona w języku państwowym; szkoły z niepaństwowym językiem nauczania używać mogą obok nazwy w języku państwowym również nazwy w języku nauczania. Powinna ona odpowiadać rodzajowi (typowi) i przeznaczeniu szkoły oraz nie budzić nieporozumień lub wątpliwości. W szczególności winna ona:

a) zawierać przymiotnik „prywatny",
b) wskazywać płeć uczniów, dla których szkoła jest przeznaczona,
c) wskazywać rodzaj szkoły,
d) zawierać jako określenie wyróżniające nazwisko właściciela względnie stosowne nazwisko lub wezwanie, które szkoła przybiera,
e) wskazywać język nauczania, jeżeli nim jest inny niż język państwowy,
f) wskazywać siedzibę szkoły.

2) Postanowienia punktu b) i c) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

3) Szkoły mogą używać nazw rodzajowych ustalonych w ustawie o ustroju szkolnictwa tylko w wypadku zastosowania programu szkoły państwowej (publicznej)

lub programu uznanego przez władze szkolne za równowartościowy.

§ 9. 1) Statut winien określać prawa i obowiązki właściciela, dyrektora i nauczycieli w ten sposób, aby:

a) zapewniał właścicielowi szkoły wpływ na oznaczony w statucie indywidualny kierunek szkoły,
b) nakładał na właściciela obowiązek należytego dostarczania środków materjalnych na prowadzenie szkoły,
c) zapewniał dyrektorowi i gronu nauczycielskiemu przy uwzględnieniu postanowień punktu a) niezależność od właściciela w dziedzinie wychowawczej i dydaktycznej,
d) zapewniał dyrektorowi prawo doboru personelu nauczającego,
e) nakładał na dyrektora odpowiedzialność wobec władz szkolnych i właściciela za stan wychowawczy i naukowy szkoły,
f) zapewniał dyrektorowi i nauczycielom szkoły całkowitą niezależność od właściciela w kwalifikowaniu i promowaniu uczniów,
g) ustalał bezpośrednią zależność nauczycieli od dyrektora.

2) Postanowienia punktu d) i f) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

§ 10. O przydatności lokalu przeznaczonego na szkołę orzeka wojewódzka władza administracji ogólnej — pod względem potrzeb szkolnych zaś władza szkolna.

§ 11. 1) Wykazanie, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające, nastąpić winno przez przedłożenie rocznego preliminarza budżetu szkoły, opartego na realnych podstawach i wykazanie się bądź własnym odpowiednim majątkiem, bądź poręczeniem innych osób, zabezpieczającem w dostatecznej mierze wykonanie zobowiązań właściciela.

2) Władza szkolna zgodzić się może na zastąpienie wykazania się majątkiem lub poręczeniem przewidzianem w ust. 1, przez złożenie w liczbie gwarantującej utrzymanie szkoły deklaracyj rodziców, obowiązują-

cych się do uiszczania przez cały rok szkolny opłat szkolnych.

§ 12. 1) Zakładający szkołę może wykazać wypełnienie bądź wszystkich warunków naraz bądź w kolejności przez siebie obranej. Władze szkolne obowiązane są stwierdzić na żądanie zakładającego szkołę, czy poszczególne warunki zostały wykonane, wydają wszakże orzeczenie, przewidziane w ust. 2 art. 2 ustawy dopiero po wykazaniu wypełnienia wszystkich warunków.

2) Termin trzymiesięczny, ustanowiony w ust. 4 art. 2 ustawy liczyć należy od dnia następującego po złożeniu u właściwej władzy szkolnej (§ 2) podania, wykazującego wypełnienie wszystkich warunków.

do art. 2 i 6.

§ 13. Zaświadczenia, wymienione w p. 4 ust. 1 art. 2 i ust. 3 art. 6 ustawy wydają starostowie powiatowi, zaś w powiatach miejskich — starostowie grodzcy, właściwi dla obszaru, na którym ubiegający się o zaświadczenie zamieszkuje.

do art. 3.

§ 14. Władza szkolna, orzekając, iż właściciel przestał czynić zadość jednemu z warunków, określonych w art. 2 ustawy, ustala równocześnie termin zamknięcia szkoły.

§ 15. Zgoda władzy szkolnej na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z uzyskania orzeczenia, o którem mowa w art. 2 ustawy, udzielona być może jedynie pod warunkiem wykazania, że nowy właściciel czyni zadość warunkom, wymienionym w p. 3 i 4 ust. 1 art. 2 ustawy.

do art. 4.

§ 16. 1) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, władza szkolna podaje do wiadomości szkoły zarzuty, wyznaczając zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Zamknięcie szkoły na podstawie punktu b) art. 4 ustawy nastąpić może jedynie w wypadkach, jeżeli w ciągu trzech bezpośrednio po sobie następujących lat

władze zawiadamiały corocznie szkołę o uznaniu poziomu naukowego lub wychowawczego za niewystarczający.

do art. 5.

§ 17. 1) Zgoda władzy szkolnej na zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego udzielona być może jedynie wówczas, gdy uczącej się młodzieży zapewnione będzie ukończenie nauki w danym roku szkolnym w innej szkole.

2) Akty oraz pieczęcie szkoły zamkniętej lub zwiniętej złożone być winny do tej władzy, która wydała orzeczenie, przewidziane w art. 2 ustawy.

do art. 6.

§ 18. 1) Żadna szkoła nie może być czynna bez zatwierdzonego przez władzę szkolną dyrektora lub jego zastępcy.

2) Właściciel szkoły przedstawić winien władzy szkolnej do zatwierdzenia kandydata na dyrektora na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego. Decyzja władzy wydana być winna w ciągu 6 tygodni. Władza szkolna zezwalać może na zmianę na stanowisku dyrektora w ciągu roku szkolnego tylko w wyjątkowych, uznanych za usprawiedliwione, wypadkach. Dyrektor objąć może swe czynności dopiero po uzyskaniu zatwierdzenia.

3) Właściciel szkoły, posiadający przepisane kwalifikacje do nauczania, ubiegać się może o zatwierdzenie go jako dyrektora swej szkoły.

4) Dyrektor szkoły, a w przedszkolu właściciel, obowiązany jest corocznie najpóźniej do dnia 15 czerwca przedstawić władzy szkolnej spis nauczycieli nowozaangażowanych na następny rok szkolny oraz zgłaszać wszelkie późniejsze w nim zmiany.

5) Spis taki winien zawierać dane, dotyczące: daty urodzenia, wyznania, narodowości, przynależności państwowej, kwalifikacyj do nauczania, lat pracy pedagogicznej nauczycieli oraz przedmiotów, których mają nauczać. Jeżeli władza szkolna w ciągu 6 tygodni od dnia złożenia spisu nie zażądała przedłożenia przez nauczyciela pisemnego stwierdzenia o nienagannem za-

chowaniu się lub nie zawiadomiła szkoły o niedopuszczeniu nauczyciela do nauczania, — nauczyciel może objąć swe czynności w szkole.

6) Odmowa zatwierdzenia dyrektora względnie decyzja o niedopuszczeniu do nauczania ze względów pedagogicznych odnosi się jedynie do tej szkoły, do której dyrektor (nauczyciel) zgłoszony został i nie pozbawia dyrektora (nauczyciela) prawa ubiegania się o stanowisko w innej szkole.

do art. 7.

§ 19. 1) Przed zażądaniem usunięcia dyrektora (nauczyciela) władza winna podać do jego wiadomości zarzuty, wyznaczając mu zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Żądanie usunięcia dyrektora oraz decyzję o jego zawieszeniu kieruje władza szkolna wraz z podaniem powodów do właściciela szkoły, żądanie zaś względnie decyzję o zawieszeniu dotyczącą nauczyciela — do dyrektora, a w przedszkolu do właściciela.

do art. 10.

§ 20. Do czasu ustalenia oddzielnych warunków zakładania i utrzymywania przez związki komunalne, izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze szkół oraz ich statutu, będą miały do nich zastosowanie postanowienia art. 11 i 12 ustawy oraz niniejszego rozporządzenia.

do art. 11.

§ 21. Statut szkół zakładanych względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia oraz fundacje winien przewidywać, że uprawnienia nadzorcze przysługujące właścicielowi szkoły spełniane być mogą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

do art. 12.

§ 22. 1) Właściciele szkół istniejących w dniu 20 kwietnia 1932 r. winni w terminie oznaczonym przez władze wymienione w § 2 wykazać wypełnienie warunków, wymienionych w p. 1—4 art. 2 ustawy. Termin ten, oznaczony indywidualnie dla poszczególnych

szkół nie może być krótszy niż 2 miesiące od dnia doręczenia wezwania.

2) Właściciele, którzy do dnia 31 grudnia 1932 r. nie otrzymali wezwania, winni sami wykazać wypełnienie warunków najpóźniej do dnia 30 czerwca 1934 r.

3) Właściciele mogą wykazać wypełnienie warunków przed wyznaczonym przez władze szkolne terminem.

4) Wykazanie wypełnienia warunków winno nastąpić z zachowaniem postanowień §§ 3—11 i 13 niniejszego rozporządzenia. Władze szkolne mogą zwolnić właścicieli szkół, o których mowa w ust. 1. od przedłożenia zaświadczenia wymienionego w p. 4 ust. 1 art. 2 ustawy. Właściciele tych szkół mogą być również zwolnieni od wykazania przydatności lokalu oraz zaopatrzenia w urządzenia i pomoce naukowe, jeżeli władza szkolna na podstawie wyniku przeprowadzonych wizytacyj nabrała przeświadczenia o wypełnieniu tego warunku.

§ 23. Szkoły, których właściciele nie uzyskali orzeczenia, wymienionego w art. 12 ustawy, ulegają zamknięciu z końcem oznaczonego przez władzę szkolną roku szkolnego nie później jednak niż z dniem 31 sierpnia 1935 r. Termin zamknięcia szkoły powinien być podany do wiadomości publicznej najpóźniej 15 maja danego roku.

§ 24. Wzory statutów dla szkół prywatnych ogłoszone będą w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski".

§ 25. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

---

[1]) t. j. z dniem 21 czerwca 1932 r.

IV. WZORY STATUTÓW.

1) Wzory statutów prywatnych szkół powszechnych, średnich, ogólnokształcących i zawodowych.

S T A T U T

Prywatn . . . .
(szkoły, zakładu naukowego, kursu — podać nazwę).

§ 2. Właścicielem szkoły jest . . . .
(imię i nazwisko osoby fizycznej

. . . .
lub nazwa osoby prawnej; osoba prawna powinna dołączyć swój statut)

. . . .

§ 2. Szkoła ma siedzibę w . . . .
(miejscowość).

(dla szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych).

§ 3. Szkoła ma za zadanie . . . .
(wymienić właściwy artykuł ustawy z dn. 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa) (Dz. U R. P. Nr. 38, poz. 389).

Szkoła przeznaczona jest dla . . . płci . . . . wyznania . . . . narodowości . . . . . .

§ 4. Całkowity kurs szkoły obejmuje: . . . . lat nauki i podzielony jest na okresy . . . .
(roczne, półroczne,

(dla szkół powszechnych):

§ 3. Szkoła ma za zadanie wychowanie i nauczanie dzieci w wieku obowiązku szkolnego.

Szkoła przeznaczona jest dla dzieci płci . . . . . wyznania . . . . . . narodowości . . . . . .

§ 4. Całkowity kurs szkoły obejmuje . . . . lat nauki i podzielony jest na . . . szczeble programowe. Pierwszy szczebel programowy osiąga się po

. . . .

lub inne)

Szkoła posiada wydziały:

. . . .

Organizacja szkoły odpowiada: . . . .

. . . .

(wymienić typ i stopień w/g właściwego artykułu ustawy o ustroju szkolnictwa lub wskazać, jaka ma być organizacja).

Maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać będą normom, przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 5. Do szkoły przyjmuje się . . . . . . po ukończeniu . . . . . lat do . . . . lat na podstawie (świadectwa, egzaminu i t. p.).

Świadectwa szkolne tak przy ukończeniu szkoły, jak i poszczególnego okresu nauczania lub przy odejściu ze szkoły, otrzymują uczniowie w/g wzoru, ustalonego przez władzę szkolną. Klasyfikowanie i promowanie uczniów odbywa się w/g przepisów dla szkół państwowych.

4 latach nauki, drugi po 2 dalszych latach, wreszcie trzeci — po . . . *(pozostałych)* latach.

Nauka trwa . . . . . . *(podać czas*

. . . .

trwania nauki w każdym oddziale lub klasie i wymienić okresy

. . . .

nauki roczne, półroczne lub inne).

Maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać będą normom, przyjętym w szkołach publicznych.

§ 5. Do najniższego oddziału szkoły przyjmuje się dzieci po ukończeniu . . . . roku życia, nie starsze ponad . . . . lat

Przyjmowanie dzieci do innych oddziałów, klasyfikowanie, promowanie uczniów oraz wydawanie im świadectw odbywa się według przepisów dla publicznych szkół powszechnych. Wzór świadectw szkolnych ustala władza szkolna.

§ 6. W szkole obowiązuje język nauczania . . .

. . . .

§ 7. Nauka odbywa się według programu załączonego . . . .
(albo wymienić typ i stopień szkoły państwowej lub publicznej).

Przy nauczaniu będą używane jedynie dozwolone przez władzę szkolną podręczniki (środki naukowe).

§ 8. Indywidualny kierunek szkoły . . . .
(określić, na czem polega)

§ 9. Szkoła ma nazwę . . . .
(podać nazwę w pełnem brzmieniu

§ 10. Właściciel szkoły:

1) zawiera i rozwiązuje umowę z dyrektorem (kierownikiem) szkoły i dobranym przez dyrektora personelem nauczającym, oraz podaje władzy szkolnej do wiadomości normy uposażenia dyrektora (kierownika) i personelu nauczającego w szkole.

   Ze względu na potrzebę zachowania ciągłości pracy szkolnej, zwolnienie dyrektora (kierownika) i personelu nauczającego, może następować z reguły jedynie z końcem roku szkolnego.

   O ile zwolnienie dyrektora (kierownika), lub personelu nauczającego nastąpiłoby w ciągu roku szkolnego, powinna być o tem zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn takiego zwolnienia:

2) powołuje i zmienia personel administracyjno-gospodarczy szkoły, na wniosek dyrektora (kierownika) szkoły:

3) zwalnia dyrektora (kierownika) na żądanie państwowej władzy szkolnej, stosownie do ustępu pierwszego art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych;

4) udziela urlopów personelowi nauczającemu w przypadkach, przewidzianych w p. 11 § 11 niniejszego statutu;

5) dostarcza we właściwych terminach środków na utrzymanie szkoły;

6) otrzymuje od dyrektora (kierownika) perjodyczne sprawozdania o poziomie i wynikach nauczania i wychowania w szkole;
7) ma prawo bywania na lekcjach i zajęciach w obecności dyrektora (kierownika), jednakże bez prawa czynnego udziału i robienia uwag personelowi nauczającemu; spostrzeżenia, poczynione w tych przypadkach, powinien właściciel wyjawić dyrektorowi (kierownikowi) szkoły;
8) ma prawo udziału w specjalnie w tym celu zarządzonem przez dyrektora (kierownika) posiedzeniu sprawozdawczem Rady Pedagogicznej;
9) ma prawo wglądu w nadesłane do szkoły sprawozdania wizytacyjne państwowej władzy szkolnej;
10) odnosi się bezpośrednio do władzy w sprawach ewentualnych zmian w statucie, w sprawie lokalu i osoby dyrektora (kierownika) szkoły;
11) podaje do wiadomości władzy szkolnej normy opłat szkolnych i późniejsze w nich zmiany.

(W statucie szkoły utrzymywanej przez zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje). Uprawnienia nadzorcze, przysługujące właścicielowi szkoły, spełniane będą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

§ 11. Dyrektor (kierownik) szkoły:
1) przewodniczy Radzie Pedagogicznej i reprezentuje szkołę nazewnątrz w sprawach organizacji, nauczania i wychowania.
2) jest odpowiedzialny za prawidłowy bieg życia szkolnego, za kierunek wychowawczy szkoły i za wykonanie obowiązujących przepisów szkolnych,
3) jest bezpośrednim zwierzchnikiem wszystkich osób, pracujących w szkole oraz doradcą grona nauczycielskiego,
4) dobiera i jest odpowiedzialny za dobór personelu nauczającego, zatrudnionego w szkole, oraz kwalifikuje personel nauczycielski,

5) przedstawia listę personelu nauczającego władzy szkolnej,
6) składa sprawozdania okresowe ze stanu szkoły pod względem naukowym i wychowawczym władzy szkolnej i właścicielowi szkoły,
7) bezpośrednio porozumiewa się z władzą szkolną we wszystkich sprawach szkoły, prócz wymienionych w p. 10 § 10 niniejszego statutu,
8) układa preliminarz wydatków na potrzeby szkoły i przedstawia sprawozdanie budżetowe właścicielowi szkoły oraz władzy szkolnej,
9) czuwa wraz z Radą Pedagogiczną, aby szkoła była zaopatrywana we właściwe środki i pomoce naukowe oraz urządzenia, związane z nauczaniem i wychowaniem,
10) udziela urlopów personelowi nauczycielskiemu do 8-u dni, a za zgodą właściciela szkoły do wyczerpania przewidzianego umowami maksymalnego okresu urlopowego,
11) przedstawia właścicielowi szkoły wniosek o udzielenie urlopu płatnego wybranemu przez siebie nauczycielowi na kursy, organizowane przez państwową władzę szkolną, celem podniesienia kwalifikacyj pedagogicznych nauczycielstwa,
12) zwalnia personel nauczający na żądanie władzy szkolnej, stosownie do art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych,
13) zawiesza personel nauczający w czynnościach w wypadkach, przewidzianych w art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych z własnej inicjatywy, lub też na żądanie władzy szkolnej; gdy zawieszenie w czynnościach następuje z inicjatywy własnej dyrektora (kierownika), powinna być o tem niezwłocznie zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn tego zarządzenia,
14) zawiesza uchwały Rady Pedagogicznej, o ile nie odpowiadają one przepisom szkolnym, lub też wymaganiom wychowawczym czy dydaktycznym.

§ 12. Personel nauczający i lekarz szkolny wraz z dyrektorem (kierownikiem), stanowią Radę Pedagogiczną, która:

1) decyduje o przyjmowaniu nowych uczniów,
2) ocenia postępy i sprawowanie uczniów oraz promuje i przyznaje świadectwa ukończenia w/g regulaminu, zatwierdzonego przez państwową władzę szkolną.

§ 13. O ile przy szkole powstanie Rada Opiekuńcza, to jej zakres działania nie uszczupli w niczem kompetencji Rady Pedagogicznej szkoły.

§ 14. Szkoła posiada pieczęć o formacie i tekście, zatwierdzonym przez władzę szkolną.

2) Wzór statutu prywatnego przedszkola.

STATUT

prywatnego przedszkola . . . .
(podać nazwę)

. . . .

§ 1. Właścicielem przedszkola jest . . . .
(imię i nazwisko osoby fizycznej

. . . .
lub nazwa osoby prawnej; osoba prawna powinna dołączyć swój statut)

§ 2. Przedszkole ma siedzibę w . . . . .
(miejscowość)

§ 3. Przedszkole ma zadanie roztaczania troskliwej i umiejętnej opieki nad zdrowiem oraz rozwojem fizycznym, moralnym i umysłowym dzieci w wieku przedszkolnym.

Przedszkole przeznaczone jest dla dzieci płci . . wyznania . . . . . , narodowości . . . .

§ 4. Dzieci, uczęszczające do przedszkola, mogą dzielić się na grupy, stosownie do wieku i stopnia rozwoju umysłowego.

Liczba dzieci powierzonych jednej wychowawczyni, nie będzie przekraczać . . . .

Przy większej liczbie dzieci będzie powołana druga wychowawczyni lub też przydzielona odpowiednio uzdolniona pomocnica.

§ 5. Do przedszkola przyjmuje się dzieci, które ukończyły trzeci rok życia, a nie osiągnęły jeszcze wieku obowiązku szkolnego, jak również te z pośród będących w wieku obowiązku szkolnego, którym właściwe władze obowiązek ten odroczyły.

Dzieci obciążone wadą lub chorobą, któraby narażała na niebezpieczeństwo zdrowie innych dzieci, nie mogą do przedszkola uczęszczać.

§ 6. W przedszkolu używa się języka . . . .

§ 7. Zajęcia w przedszkolu mają charakter wychowawczy i będą dostosowane do wieku, rozwoju i uzdolnień dzieci.

Do programu zajęć wchodzą: ćwiczenia oddechowe, śpiew, gry i zabawy ruchowe, gimnastyka rytmiczna, ćwiczenia zmysłów, praca ręczna, rysunki, ćwiczenia we władaniu mową, opowiadanie, uczenie się i wygłaszanie wierszyków, ćwiczenia w obserwowaniu przedmiotów i zjawisk, pogadanki i ćwiczenia, mające na celu wpajanie pierwszych zasad moralnych oraz budzenie i pielęgnowanie uczuć religijnych, społecznych i humanitarnych.

Wszelkie nauczanie dzieci w przedszkolu sposobem szkolnym jest wyłączone.

Przy zajęciach będą używane jedynie dozwolone przez władze szkolne pomoce pedagogiczne.

§ 8. Przedszkole ma nazwę . . . .

(podać nazwę w pełnem brzmieniu)

§ 9. Właściciel przedszkola:

1) zawiera i rozwiązuje umowę z kierowniczką przedszkola, wychowawczyniami i przedstawia władzy szkolnej listę personelu pedagogicznego i podaje do wiadomości władzy szkolnej normy uposażenia kierowniczki i wychowawczyń przedszkola.

   Ze względu na potrzebę zachowania ciągłości pracy, zwolnienie kierowniczki i wychowawczyni może następować z reguły jedynie z końcem roku szkolnego.

O ile zwolnienie kierowniczki lub wychowawczyni nastąpiłoby w ciągu roku szkolnego, winna być o tem zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn takiego zwolnienia,

2) układa preliminarz wydatków na potrzeby przedszkola i przedstawia sprawozdanie budżetowe władzy szkolnej,
3) powołuje i zmienia personel administracyjno-gospodarczy szkoły,
4) zwalnia i zawiesza kierowniczkę i wychowawczynię na żądanie władzy szkolnej, stosownie do ust. 1 art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych,
5) udziela urlopów personelowi przedszkola,
6) dostarcza we właściwych terminach środków na utrzymanie przedszkola,
7) otrzymuje od kierowniczki perjodyczne sprawozdania o poziomie i wynikach wychowania w przedszkolu,
8) ma prawo bywania na zajęciach w obecności kierowniczki, jednakże bez prawa czynnego udziału,
9) ma prawo wglądu w nadesłane do przedszkola sprawozdania wizytacyjne władzy szkolnej,
10) odnosi się bezpośrednio do władzy szkolnej w sprawach ewentualnych zmian w statucie, w sprawie lokalu i personelu pedagogicznego przedszkola,
11) podaje do wiadomości władzy szkolnej normy opłat w przedszkolu i późniejsze w nich zmiany.

(W statucie przedszkola, utrzymywanego przez zarejestrowane stowarzyszenie i fundację). Uprawnienia nadzorcze, przysługujące właścicielowi przedszkola, spełniane będą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

§ 10. Kierowniczka przedszkola:

1) jest odpowiedzialna za prawidłowy bieg zajęć w przedszkolu, za kierunek wychowawczy i za wykonanie obowiązujących przepisów.
2) jest bezpośrednią zwierzchniczką wszystkich osób, pracujących w przedszkolu,

3) opinjuje dobór wychowawczyń, zatrudnionych w przedszkolu i kwalifikuje ich pracę wobec właściciela,
4) składa sprawozdania okresowe ze stanu przedszkola pod względem wychowawczym władzy szkolnej i właścicielowi przedszkola,
5) bezpośrednio porozumiewa się z władzą szkolną we wszystkich sprawach przedszkola, prócz wymienionych w p. 10 § 9 niniejszego statutu,
6) czuwa, aby przedszkole było zaopatrywane we właściwe środki i pomoce naukowe oraz urządzenia.

§ *11.* O ile przy przedszkolu powstanie Rada Opiekuńcza, Opieka Rodzicielska i t. p., to regulamin jej zatwierdza władza szkolna.

§ 12. Przedszkole posiada pieczęć o formacie i tekście, zatwierdzonym przez władzę szkolną.

V. WZORY ORZECZEŃ WŁADZ SZKOLNYCH.

Okólnik Nr. 109
Ministerstwa W. R. i O. P.
z dnia 25 czerwca 1932 r. (I Org 300/7/32)
w sprawie ustalenia wzorów orzeczeń wydawanych na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).

Ustalam następujące wzory orzeczeń wydawanych w sprawie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych:

do art. 2.

1) Orzeczenie zezwalające na otwarcie szkoły.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . *(w razie gdy spełnienie poszczególnych warunków wykazywane było kolejno, podać datę złożenia ostatniego podania)* stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), że spełnił . . . Pan . . . warunki, przewidziane w ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy. Służy zatem Pan . . . prawo otwarcia szkoły w ciągu roku od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia.

O terminie otwarcia szkoły win . . . Pan . . . zawiadomić Kuratorjum nie później niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki.

2) Orzeczenie stwierdzające spełnienie poszczególnego warunku.

Na skutek podania złożonego w Kuratorjm Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . .

stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33. poz. 343), że wykazał . . . Pan . . . spełnienie warunku, wymienionego w pkcie . . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy.

Orzeczenie niniejsze w myśl art. 2 wymienionej ustawy oraz § 12 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) nie upoważnia Pan . . . do otwarcia szkoły.

3) Orzeczenie odmowne.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . . . . stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), że nie spełnił . . . Pan . . . warunku, wymienionego w punkcie . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy *(ewent. wymienić odpowiedni § rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473)*, a mianowicie . . . .
. . . .

Wobec powyższego nie przysługuje Pan . . . prawo otwarcia szkoły.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . .

do art. 3.

4) Orzeczenie stwierdzające utratę warunków.

Na podstawie ust. 1 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) stwierdzam, że przestał . . . Pan . . . czynić zadość warunkowi, przewidzianemu w pkcie . . . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy, a mianowicie . . . . . .

Wobec powyższego traci moc orzeczenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . . Nr. . . ., którem stwierdzono wypełnienie przez Pan . . . warunków, wymaganych do założenia szkoły.

Zarazem na podstawie § 14 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) ustalam termin zamknięcia szkoły na dzień . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . .

5) Orzeczenie zezwalające na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z orzeczenia, zezwalającego na otwarcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), zgadzam się na odstąpienie przez Pan . . . na rzecz . . . . praw, wynikających z uzyskania orzeczenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . . . z dnia . . . . Nr. . . ., którem stwierdzono wypełnienie przez Pan . . . warunków, wymaganych do założenia szkoły.

6) Orzeczenie odmawiające zezwolenia na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z orzeczenia, zezwalającego na otwarcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), oraz § 15 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) odmawiam swej zgody na odstąpienie przez Pan . . . na rzecz p. . . . . praw, wynikających z uzyskania orzeczenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . . . z dnia . . . . Nr. . ., którem stwierdzono wypełnienie przez Pan . . . wa-

runków wymaganych do założenia szkoły, ponieważ p. . . . . nie wykazał . . .. że czyni zadość warunkowi, wymienionemu w pkcie . . . *(wymienić pkt. 3 wzgl. 4)* ust. 1 art. 2 ustawy, a mianowicie . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

do art. 4.

7) Uprzedzenie o zamierzonem zamknięciu szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), zawiadamiam, że zamierzam zamknąć szkołę na podstawie lit. . . . ust. 1 art. 4 wymienionej ustawy z powodu . . . . *(wskazać zarzuty)*.

Do udzielenia wyjaśnień w sprawie powyższych zarzutów wyznaczam Pan . . . termin . . . . od dnia doręczenia niniejszego uprzedzenia.

8) Orzeczenie o zamknięciu szkoły.

Wyjaśnienia, złożone na skutek uprzedzenia, podanego do wiadomości Pan . . . pismem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .
z dnia . . . . . . Nr. . . ., uznaję za niewystarczające *(odpada, jeżeli nie składano wyjaśnień)*.

Na podstawie lit. . . . ust. 1 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zamykam z dniem . . . . szkołę, ponieważ . . . . *(powtórzyć brzmienie dosłowne odpowiedniej lit. a—d)*.

Akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny w myśl ust. 2 art. 5 wymienionej ustawy do dnia . . . w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

9) Zawiadomienie o uznaniu poziomu naukowego (wychowawczego) za niewystarczający.

Na podstawie lit. b ust. 1 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 16 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że poziom naukowy *(ew. wychowawczy)* szkoły był w roku szkolnym . . . . niewystarczający.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

do art. 6.

10) Zatwierdzenie dyrektora szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zatwierdzam p. . . . . na stanowisku dyrektora szkoły . . . .

11) Odmowa zatwierdzenia dyrektora.

Na podstawie ust. 4 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) odmawiam zatwierdzenia p. . . . . na stanowisku dyrektora szkoły . . . . , ze względów pedagogicznych.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . .

12) Niedopuszczenie nauczyciela do nauczania.

Na podstawie ust. 4 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) nie dopuszczam p. . . . . do nauczania w szkole . . . . ze względów pedagogicznych.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . .

do art. 7.

13) Uprzedzenie o zamierzonem zażądaniu usunięcia dyrektora (nauczyciela).

Na podstawie § 19 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) zawiadamiam, że zamierzam na podstawie lit. . . . ust. 1 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33. poz. 343) zażądać usunięcia Pan . . ze stanowiska dyrektora (nauczyciela) szkoły . . . . z powodu . . . . *(wyszczególnić zarzuty).*

Do udzielenia wyjaśnień w sprawie powyższych zarzutów wyznaczam Pan . . . termin . . . . od dnia doręczenia niniejszego uprzedzenia.

14) Żądanie usunięcia dyrektora (nauczyciela).

Wyjaśnienia złożone przez p. . . . . na skutek uprzedzenia, podanego do wiadomości p. . . . . . . pismem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . . Nr. . . . . . uznaję za niewystarczające *(odpada, jeżeli nie składano wyjaśnień).*

Na podstawie lit. . . . ust. 1 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. P. Nr. 33, poz.

343) żądam usunięcia z dniem . . . .
p. . . . . . ze stanowiska dyrektora (nauczyciela) szkoły, ponieważ . . . . *(powtórzyć dosłowne brzmienie odpowiedniej lit. a—c).*

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . .

15) Zawieszenie dyrektora (nauczyciela) w czynnościach.

Na podstawie lit. . . ust. 1 oraz ust. 2 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zawieszam z dniem doręczenia niniejszej decyzji p. . . . . . w czynnościach dyrektora (nauczyciela) szkoły . . . ., ponieważ *(powtórzyć dosłowne brzmienie odpowiedniej lit. a—c).*

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . .

do art. 12.

16) Oznaczenie terminu do wykazania wypełnienia warunków.

Na podstawie ust. 1 art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 22 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50. poz. 473) wzywam Pan . . . do wykazania, w terminie . . . . od dnia doręczenia niniejszego wezwania, wypełnienia warunków, przewidzianych w ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy.

(Ewent.) Zarazem zwalniam Pan . . . od:

a) przedłożenia pisemnego stwierdzenia powiatowej władzy administracji ogólnej o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa,

b) wykazania przydatności lokalu,
c) wykazania zaopatrzenia szkoły w urządzenia i pomoce naukowe *(niepotrzebne skreślić).*

17) Zamknięcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 23 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że nie wykazał . . Pan . . . spełnienia warunku, przewidzianego w pkcie . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy, a mianowicie . . . .

Wobec powyższego zamykam szkołę z dniem . . .

Akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny w myśl ust. 2 art. 5 wymienionej ustawy do dnia . . . . . . w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . .

VI. TEKST ZAŚWIADCZEŃ O NIENAGANNEM ZACHOWANIU.

Okólnik Nr. 108

Ministerstwa W. R. i O. P.

z dnia 24 czerwca 1932 r. (I. Org.-300/8/32)

w sprawie zaświadczeń, przewidzianych w art. 2 ust. 1 pkt. 4 oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

Podaje się do wiadomości i wykorzystania okólnik Nr. 83 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawie zaświadczeń dla założycieli prywatnych szkól oraz dla dyrektorów i nauczycieli tychże szkół.

Podsekretarz Stanu:
(—) K. Pieracki.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Nr. OL. 43b/16/2.

Zaświadczenie dla założycieli prywatnych szkół oraz dla dyrektorów i nauczycieli tychże szkół.

Warszawa, dnia 18 czerwca 1932 r.

Okólnik Nr. 83

Do Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

W związku z ustawą z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wycho-

wawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz zaprojektowanem rozporządzeniem wykonawczem do tej ustawy, które ma być ogłoszone w najbliższych dniach, zaczną napływać do starostów powiatowych (grodzkich) podania osób, zamierzających założyć szkołę (art. 2 ust. 1 pkt. 4 tej ustawy) oraz podania dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych (art. 6 ust. 3) o wydanie im pisemnego stwierdzenia nienagannego zachowania się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Ponieważ w myśl art. 2 ust. 4 ustawy założyciel szkoły winien w ciągu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania do władzy szkolnej otrzymać od tej władzy orzeczenie, — w przeciwnym bowiem razie ma prawo otworzyć szkołę, — konieczne jest, aby zaświadczenia starostów wydawane były możliwie szybko i nie budziły nieporozumień lub wątpliwości i nie zawierały niedomówień lub zastrzeżeń, na których wyjaśnienie w drodze korespondencji między władzami braknie czasu z uwagi na wyżej wskazany termin.

Z tych względów oraz celem ujednostajnienia brzmienia tych zaświadczeń — zarządzam, aby starostowie wydawali zaświadczenia te wyłącznie w formie następującej:

I. (dla założycieli szkół)

„Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 13 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że p. . . . . zachowywał (a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem przedłożenia go władzy szkolnej dla udowodnienia wypełnienia

warunku, przewidzianego w punkcie 4 ust. 1 art. 2 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343)".

II. (dla dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych)

„Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 13 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że p. . . . . zachowywał (a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem przedłożenia go władzy szkolnej, w myśl ust. 3 art. 6 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343)".

(—) Bronisław Pieracki.
Minister.

VII. WZORY PODAŃ DO WŁADZ ADMINISTRACJI OGÓLNEJ I WŁADZ SZKOLNYCH.

Nr. 1. Wzór podania do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w sprawie stwierdzenia przydatności lokalu, przeznaczonego na szkołę.

Do Urzędu Wojewódzkiego . . . .
w . . . .

Na podstawie § 10 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) proszę o wydanie mi orzeczenia, stwierdzającego, że lokal przy ul. . . . . w . . . . , który mam zamiar przeznaczyć na pomieszczenie prywatnej szkoły . . . . jest przydatny do tego celu.

Orzeczenie to zostanie przedłożone Władzom Szkolnym w podaniu o wydanie orzeczenia, stwierdzającego spełnienie przeze mnie warunków, wymienionych w ust. 1 art. 2 ustawy z dn. 11 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).

Data.

Podpis i adres.

Nr. 2. Wzór podania do Władzy Szkolnej w sprawie stwierdzenia przydatności lokalu, przeznaczonego na szkołę, pod względem potrzeb szkolnych.

Do Pana Kuratora Okręgu Szkolnego . . . . .
w . . . .

Na podstawie § 10 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U.

R. P. Nr. 50, poz. 473) proszę o wydanie mi orzeczenia, stwierdzającego, że lokal przy ul. . . . . w . . . . , który mam zamiar przeznaczyć na pomieszczenie prywatnej szkoły . . . . jest przydatny do tego celu pod względem potrzeb szkolnych.

Data.

Podpis i adres.

Nr. 3. Wzór preliminarza budżetowego szkoły.

I. Dochody.

1. *Wpisowe* od . . . . . uczniów po . . . zł. . . . .
2. *Opłaty za naukę* od . . . uczniów kl. . . po . . . zł. . . . . .
   . . . „ „ . . . „ . . . zł. . . . . .
   . . . „ „ . . . „ . . . zł. . . . . .
   . . . „ „ . . . „ . . . zł. . . . . .
3. *Opłaty za druki* . . . .
4. *Zasiłki:*
   a) od . . . .
   b) od . . . .
   c) od . . . .
5. *Inne wpływy* (imprezy dochodowe) . . . . . .
6. *Suma dochodu* . . . .
7. *Przewidywane straty w pozycji opłat za naukę* . . . .
8. *Niedobór* . . . .
9. *Ogólem dochód w czasie* od . . . . do . . . .

Objaśnienia:

1) do pozycji 2 dochodu:
   a) ogólna liczba uczniów (nic) w szkole . . . .
   b) ilość przewidywanych zwolnień od opłat . . . . . na sumę ogólną . . . .

2) do pozycji 4 dochodu:
   ad a) deklarowana kwota według załącznika Nr. 1
   ad b) „ „ „ „ Nr. 2
   ad c) „ „ „ „ Nr. 3

3) do pozycji 5 dochodu: projektuje się urządzenie następujących imprez:
 a) . . . . z czystym dochodem . . . . . .
 b) . . . . „ „ „ . . . . . .
4) do pozycji 8 dochodu: przewidywany niedobór pokryty zostanie . . . .

II. Wydatki.

1. *Uposażenie pracowników szkoły rocznie:*
 a) dyrektora (kierownika) . . . .
 b) zastępcy . . . .
 c) nauczycieli: . . . . po . . . . zł. . . . .
 . . . . po . . . . zł. . . . .
 . . . . po . . . . zł. . . . .
 d) instruktorów: . . . . po . . . . zł. . . . .
 . . . . po . . . . zł. . . . .
 e) personelu administracyjnego:
 sekretarza . . . .
 . . . .
 f) lekarza szkolnego . . . .
 g) dentysty „ . . . .
 h) służby: . . . . woźnych po . . . . zł. . . . . . .

2. *Inne wydatki osobowe:*
 a) Kasa Chorych . . . .
 b) Zakład Ubezp. Prac. Umysł. . . . .
 c) „ „ od Wypadków . . . .
 d) Fundusz Bezrobocia . . . .
 e) podróże służbowe . . . .
 f) delegacje . . . .

3. *Pomieszczenie:*
 a) lokal . . . .
 b) opał . . . .
 c) światło . . . .
 d) utrzymanie porządku . . . .

4. *Wydatki biurowe:*
 a) inwentarz . . . .
 b) materjały piśmienne . . . .
 c) druki, książki i pisma . . . .
 d) porto i telefon . . . .

5. *Remont i konserwacja lokalu szk.* . . . .
6. *Urządzenie lokalu szk.* . . . .
7. *Pomoce naukowe* . . . .
8. *Inne drobne wydatki* . . . .
9. *Ogółem suma wydatków* za czas od . . . do . . . . .

Nr. 4. Wzór podania do władzy powiatowej administracji ogólnej w sprawie stwierdzenia nienagannego zachowania pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Do Pana Starosty Powiatowego (Grodzkiego)
w . . . .

Na podstawie punktu 4 ust. 1 art. 2 (ust. 3 art. 6) ustawy z dn. 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 13 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) proszę Pana Starostę o pisemne stwierdzenie, że zachowuję się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Stwierdzenie to jest mi niezbędne dla przedłożenia go Władzy Szkolnej celem udowodnienia wypełnienia warunku, przewidzianego w punkcie 4 ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy (w myśl ust. 3 art. 6 wymienionej ustawy).

Data

Podpis i adres

Nr. 5. Wzór podania do Władz Szkolnych o stwierdzenie wypełnienia warunków ustawowych, wymaganych do otwarcia szkoły prywatnej.

Do Pana Kuratora Okręgu Szkolnego . . . .
w . . . .

Na podstawie ust. 1 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) proszę Pana Kuratora o stwierdzenie, że warunki, po-

dane w punktach 1—4 ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy, zostały przeze mnie spełnione.

Celem wykazania spełnienia tych warunków przedkładam równocześnie następujące dowody:

1. dowód posiadania obywatelstwa polskiego,
2. statut szkoły, odpowiadający wymaganiom §§ 3—9 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473),
3. orzeczenie wojewódzkiej władzy administracji ogólnej o przydatności lokalu, przeznaczonego na szkołę,
4. wykaz sprzętów urządzenia szkolnego,
5. spis pomocy naukowych,
6. preliminarz budżetu szkolnego na rok . . . . . .
7. dowód posiadania majątku, zabezpieczającego wykonanie zobowiązań finansowych,
8. zaświadczenie władzy administracji ogólnej o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Jednocześnie nadmieniam, że celem stwierdzenia przydatności lokalu, przeznaczonego na szkołę, pod względem potrzeb szkolnych, wniosłem do Pana Kuratora podanie w dn. . . . .

Załączników . . . . . .

Podpis i adres

Nr. 6. Wzór pisma zawiadamiającego Władze Szkolne o zamierzonem zwinięciu szkoły.

Do Pana Kuratora Okręgu Szkolnego . . . .
w . . . .

Na podstawie ust. 1 art. 5 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) donoszę Panu Kuratorowi, że zamierzam zwinąć utrzymywaną przeze mnie szkołę . . . .
. . . . w . . . .
z dniem . . . . (po upływie 3 miesięcy).

Ewent. — Ponieważ zwinięcia wymienionej szkoły mam zamiar dokonać w ciągu roku szkolnego, proszę

o wyrażenie na to zgody Pana Kuratora. — Zaznaczam, że młodzieży, uczącej się w szkole, która ma ulec zwinięciu, zapewnione zostało ukończenie nauki w bieżącym roku szkolnym w szkole . . . .
Celem stwierdzenia tej okoliczności załączam zaświadczenie Dyrekcji szkoły . . . .
. . . . z dn. . . . .

Załącznik 1.

Podpis i adres

Nr. 7. Wzór pisma do Władzy Szkolnej o zatwierdzenie kandydata na dyrektora (kierownika) szkoły prywatnej.

Do Pana Kuratora Okręgu Szkolnego . . . .
w . . . .

Na podstawie ust. 2 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz ust. 2 § 18 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) proszę Pana Kuratora o zatwierdzenie p. . . . . .
. . . .
na stanowisku dyrektora (zastępcy dyrektora, kierownika) utrzymywanej przeze mnie szkoły . . . . . .
. . . . w . . . .

Równocześnie przedkładam dokumenty, stwierdzające datę urodzenia, wyznanie, narodowość, przynależność państwową, kwalifikacje do nauczania oraz lata pracy pedagogicznej kandydata

Załączników . . . . . .

Podpis i adres

VIII. DODATEK.

Ustawa

z dnia 11 marca 1932 r.

o ustroju szkolnictwa.

(Dz. U. R. P. z dnia 7 maja 1932 r. Nr. 38, poz. 389).

WSTĘP.

Ustawa niniejsza wprowadza takie zasady ustroju szkolnictwa, które mają Państwu ułatwić organizację wychowania i kształcenia ogółu na świadomych swych obowiązków i twórczych obywateli Rzeczypospolitej, obywatelom tym — zapewnić jak najwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne oraz jak najlepsze przygotowanie do życia, zdolniejszym zaś i dzielniejszym jednostkom ze wszelkich środowisk umożliwić osiągnięcie najwyższych szczebli naukowego i zawodowego wykształcenia.

POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 1. (1) Szkoły i zakłady naukowe i wychowawcze, utrzymywane wyłącznie przez Państwo, noszą nazwę szkół (zakładów) państwowych.

(2) Szkoły (zakłady), utrzymywane przez Państwo wspólnie z samorządem terytorjanym lub gospodarczym na mocy osobnych ustaw, noszą nazwę szkół (zakładów) publicznych.

(3) Wszystkie inne szkoły (zakłady) noszą nazwę szkół (zakładów) prywatnych.

Art. 2. (1) Podstawę organizacyjną i programową ustroju szkolnictwa stanowi siedmioletnia szkoła powszechna najwyżej zorganizowana (III stopnia). Programy będą tak ułożone, aby umożliwiały młodzieży, odpowiednio uzdolnionej, przejście ze szkół jednych

typów do drugich oraz ze szkół niższych stopni do wyższych.

(2) Organizację wszelkich typów szkolnictwa z wyjątkiem, przewidzianym w art. 51 ust. 2, czas trwania nauki, programy oraz warunki przejścia z jednych szkół do drugich określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Programy przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji ministrów zainteresowanych w zakresie ich ustawowo określonej właściwości.

Art. 3. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może dla celów doświadczalnych zakładać poszczególne szkoły, oparte na odmiennych zasadach organizacyjnych niż zasady, określone w niniejszej ustawie.

POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE.

I. Przedszkola.

Art. 4. Dla dzieci w wieku od 3 lat ukończonych do czasu rozpoczęcia obowiązku szkolnego organizuje się przedszkola, które mają na celu wychowanie fizyczne i psychiczne przez stworzenie odpowiednich ku temu warunków.

II. Szkolnictwo powszechne.

Art. 5. Nauka w zakresie szkoły powszechnej jest obowiązkowa.

Art. 6. (1) Obowiązek szkolny trwa dla każdego dziecka lat siedem.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może na pewnych obszarach lub w poszczególnych miejscowościach przedłużyć czas trwania obowiązku szkolnego do lat ośmiu; może również skrócić go do lat sześciu, o ile to będzie konieczne ze względu na warunki organizacji szkolnictwa powszechnego na tych terenach.

(3) O ile w ciągu trwania obowiązku szkolnego dziecko nie ukończy nauki w zakresie szkoły po-

wszechnej, obowiązek szkolny może być dla niego przedłużony o rok.

Art. 7. (1) Obowiązek szkolny zaczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy siedem lat życia.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może na pewnych obszarach lub w poszczególnych miejscowościach opóźnić lub przyśpieszyć rozpoczęcie obowiązku szkolnego o jeden rok; przyśpieszenie obowiązku szkolnego nie może dotyczyć dzieci, które przed rozpoczęciem roku szkolnego nie ukończą sześciu lat życia.

(3) Obowiązek szkolny może być odraczany dla dzieci, opóźnionych w rozwoju fizycznym lub umysłowym, oraz dla tych, które z powodu warunków komunikacyjnych mają utrudniony dostęp do szkoły. Szczegółowe normy ustala rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(4) Mogą być przyjmowane do publicznych szkół powszechnych w miarę wolnych miejsc dzieci, które nie podlegają jeszcze obowiązkowi szkolnemu, a ukończyły sześć lat życia, jeżeli wykażą odpowiedni rozwój fizyczny i umysłowy.

Art. 8. Czas trwania obowiązku szkolnego dzieci anormalnych określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Dzieci te mogą być zwolnione od obowiązku szkolnego, o ile niema zorganizowanej dla nich szkoły specjalnej (art. 13).

Art. 9. Obowiązek szkolny wypełnia się przez pobieranie nauki: a) w publicznej szkole powszechnej, b) w innej szkole, c) w domu. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa warunki, na których nauka w innej szkole lub w domu uznana będzie za wypełnienie obowiązku szkolnego, oraz ustala rygory w stosunku do uchylających się wogóle od tego obowiązku.

Art. 10. (1) Szkoła powszechna obejmuje zasadniczo siedmioletni kurs nauki.

(2) W razie przedłużenia, względnie skrócenia, czasu trwania obowiązku szkolnego (art. 6 ust. 2) czas trwania nauki szkolnej ulega stosownej zmianie.

Art. 11. (1) Szkoła powszechna ma za zadanie dać na poziomie, odpowiadającym wiekowi i rozwojowi dziecka, potrzebne ogółowi obywateli jednolite podstawy wychowania i wykształcenia ogólnego oraz przygotowanie społeczno-obywatelskie z uwzględnieniem potrzeb życia gospodarczego.

(2) W programie szkoły powszechnej rozróżnia się trzy szczeble: szczebel pierwszy obejmuje elementarny zakres wykształcenia ogólnego, — szczebel drugi jest rozszerzeniem i pogłębieniem szczebla pierwszego, szczebel trzeci ma nadto przysposobić młodzież pod względem społeczno-obywatelskim i gospodarczym. Zagadnienia kulturalno-gospodarcze środowiska, w którem szkoła się znajduje, winny być uwzględniane w materjale naukowym wszystkich trzech szczebli.

Art. 12. (1) Pod względem organizacyjnym rozróżnia się szkoły powszechne trzech stopni. Szkołą I-go stopnia jest szkoła, która realizuje pierwszy szczebel programowy wraz z najważniejszemi składnikami programowemi szczebla drugiego i trzeciego; szkoła stopnia II-go realizuje pierwszy i drugi szczebel programowy wraz z najważniejszemi składnikami programowemi szczebla trzeciego; szkoła stopnia III-go realizuje wszystkie trzy szczeble programowe w pełnym zakresie.

(2) Szkoła powszechna III-go stopnia realizuje pierwszy szczebel programowy w czterech pierwszych latach nauki, drugi szczebel programowy w piątym i szóstym roku nauki, trzeci szczebel programowy w siódmym, względnie — w ośmioletniej szkole — w siódmym i ósmym roku nauki.

Art. 13. Wychowanie i kształcenie dzieci anormalnych odbywa się w zakładach i szkołach powszechnych specjalnych, względnie w oddziałach specjalnych.

Art. 14. Publiczne szkolnictwo powszechne będzie tak zorganizowane, ażeby obywatele mieli możność

kształcenia dzieci w szkołach możliwie najwyższego stopnia. Zasady ułożenia planu sieci szkolnej i sposób jego realizacji określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

III. Dokształcanie.

Art. 15. (1) Młodzież, która wypełni obowiązek szkolny, a nie uczęszcza do żadnej szkoły, podlega do 18 roku życia włącznie obowiązkowemu dokształcaniu.

(2) Zadaniem dokształcania jest pogłębienie indywidualnego i społeczno-obywatelskiego wychowania młodzieży oraz rozszerzenie ogólnego wykształcenia w dostosowaniu do potrzeb życia gospodarczego i zawodów, w których młodzież pracuje.

(3) Dokształcanie odbywa się bądź w szkołach i na kursach dokształcających ogólnych, bądź w szkołach dokształcających zawodowych (art. 26).

Art. 16. (1) Od obowiązkowego dokształcania zwolnieni są ci, którzy po wypełnieniu obowiązku szkolnego ukończą co najmniej dwuletnią naukę w szkole, uznanej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za wystarczającą.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwalnia od obowiązkowego dokształcania młodzież, dla której niema zorganizowanej ani odpowiedniej szkoły dokształcającej zawodowej, ani ogólnej, ani odpowiednich kursów dokształcających.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustala rygory w stosunku do uchylających się od tego obowiązku.

Art. 17. Młodzież w wieku powyżej lat 18 oraz dorośli będą mogli pogłębiać i rozszerzać swoje wykształcenie — w szkołach i na kursach dokształcających oraz przy pomocy innych instytucyj oświaty pozaszkolnej według zasad, jakie ustala rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 18. W wypadkach, w których zdobycie wykształcenia poza szkołą jest możliwe, odpowiednio zorganizowany przez Ministra Wyznań Religijnych

i Oświecenia Publicznego system egzaminów pozwoli na uzyskanie takich uprawnień, jakie zapewniają świadectwa odpowiednich szkół.

IV. Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Art. 19. Szkoła średnia ogólnokształcąca ma za zadanie dać młodzieży podstawy pełnego rozwoju kulturalnego, przygotować ją do czynnego udziału w życiu zorganizowanego w ramach państwowych społeczeństwa oraz przygotować ją do studjów w szkołach wyższych.

Art. 20. (1) Szkoła średnia ogólnokształcąca jest sześcioletnia i składa się z czteroletniego gimnazjum i dwuletniego liceum.

(2) Obok szkół, obejmujących gimnazjum i liceum, mogą być tworzone szkoły, obejmujące tylko gimnazjum lub tylko liceum.

Art. 21. (1) Gimnazjum jest pod względem programowym w zasadzie jednolite i obejmuje naukę języka łacińskiego. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może jednak tworzyć gimnazja bez nauki języka łacińskiego.

(2) Program gimnazjum opiera się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej i uwzględnia obok wykształcenia ogólnego praktyczne potrzeby życia.

Art. 22. (1) Liceum różniczkuje się pod względem programowym na wydziały, których podstawę dydaktyczną stanowią odpowiednio dobrane grupy przedmiotów.

(2) Program liceum opiera się na programie gimnazjum i daje teoretyczno-naukowe przygotowanie do studjów w szkołach wyższych.

Art. 23. Do pierwszej klasy gimnazjum przyjmuje się kandydatów, którzy ukończyli co najmniej lat 12, — do liceum kandydatów, którzy ukończyli co najmniej lat 16, Górną granicę wieku kandydatów ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

V. Szkolnictwo zawodowe.

Art. 24. Szkolnictwo zawodowe ma za zadanie przygotować wykwalifikowanych zawodowo pracowników dla życia gospodarczego przez teoretyczne i praktyczne kształcenie zawodowe z uwzględnieniem potrzebnego zakresu wykształcenia ogólnego oraz przez wychowanie społeczno-obywatelskie.

Art. 25. (1) Szkolnictwo zawodowe obejmuje szkoły i kursy zawodowe.

(2) Szkoły zawodowe dzielą się na szkoły:

a) dokształcające,
b) typu zasadniczego,
c) przysposobienia zawodowego.

Art. 26. (1) Szkoły dokształcające zawodowe dają młodzieży, pracującej zawodowo, która wypełniła obowiązek szkolny i podlega obowiązkowemu dokształcaniu (art. 15 i 16), niezbędne wiadomości zawodowe teoretyczne i pogłębienie wykształcenia praktycznego, otrzymywanego w warsztacie pracy zarobkowej.

(2) Program szkół dokształcających zawodowych, oparty bądź na pierwszym, bądź na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej, rozłożony jest zasadniczo na trzy lata. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zależnie od potrzeb zawodu skrócić lub przedłużyć czas ten o rok.

Art. 27. (1) Szkoły zawodowe typu zasadniczego dają przygotowanie zawodowe teoretyczne i praktyczne i dzielą się na szkoły stopnia:

a) niższego,
b) gimnazjalnego,
c) licealnego.

(2) Niezależnie od tych szkół organizowane są szkoły mistrzów i szkoły nadzorców.

Art. 28. Szkoły zawodowe stopnia niższego mają charakter wybitnie praktyczny. Program ich opiera się na pierwszym szczeblu programowym szkoły powszechnej i jest rozłożony zależnie od zawodu na 2 do 3 lat. Na pierwszy rok nauczania przyjmuje się zależ-

nie od zawodu kandydatów, którzy w danym roku kalendarzowym kończą co najmniej 13 lub 14 lat życia.

Art. 29. (1) Szkoły zawodowe stopnia gimnazjalnego dają obok przygotowania praktycznego przygotowanie zawodowe teoretyczne oraz uwzględniają w potrzebnym zakresie wykształcenie ogólne.

(2) Program ich opiera się na drugim lub trzecim szczeblu programowym szkoły powszechnej i zależnie od zawodu jest rozłożony na dwa do czterech lat. Dolną granicę wieku przyjmowania kandydatów, która nie może schodzić poniżej lat 13, określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 30. W miarę możności będą tworzone kursy, na których odpowiednio uzdolnieni absolwenci różnych stopni szkół zawodowych, pragnący przejść do szkół wyższych stopni, będą mogli uzupełnić swe wykształcenie.

Art. 31. Szkoły zawodowe stopnia licealnego dają, oprócz przygotowania praktycznego, głębsze przygotowanie zawodowe teoretyczne oraz uwzględniają w odpowiednim zakresie wykształcenie ogólne. Program ich opiera się na programie gimnazjum ogólnokształcącego, zależnie zaś od zawodu jest rozłożony na 2 do 3-ch lat. Na pierwszy rok nauczania przyjmuje się kandydatów, którzy w danym roku kalendarzowym kończą co najmniej 16 lat życia.

Art. 32. Szkoły mistrzów i szkoły nadzorców są przeznaczone dla wykwalifikowanych rzemieślników i pracowników przemysłowych lub technicznych i dają rozszerzenie wiedzy zawodowej. Przyjmuje się do nich osoby, które złożyły egzamin czeladniczy lub posiadają inne przygotowanie, uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za wystarczające, oraz odbyły następnie 3-letnią praktykę zawodową.

Art. 33. Szkoły przysposobienia zawodowego są przeznaczone dla absolwentów wszystkich szkół wszelkich stopni i dają elementy wiedzy zawodowej dla wprowadzenia w zawód. Szkoły te są roczne.

Art. 34. (1) Dolna granica wieku przyjęcia do szkół zawodowych stopnia niższego i gimnazjalnego może być dla poszczególnych kandydatów obniżona o rok, jeżeli wynosi nie mniej niż 14 lat.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustala górną granicę wieku przyjmowania kandydatów do wszelkich szkół zawodowych typu zasadniczego.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji ministrów, zainteresowanych w zakresie ich ustawowo określonej właściwości, może w drodze rozporządzenia uzależnić przyjęcie kandydatów do poszczególnych szkół typu zasadniczego oraz szkół przysposobienia zawodowego od odbycia uprzedniej praktyki zawodowej. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji ministrów, zainteresowanych w zakresie ich ustawowo określonej właściwości, może w drodze rozporządzenia również uzależnić wydanie świadectwa ukończenia tych szkół od odbycia praktyki zawodowej poszkolnej.

Art. 35. Kursy zawodowe przeznaczone są dla osób, specjalizujących się w pewnych działach danego zawodu. Czas trwania kursów zależny jest od potrzeb danej specjalności.

VI. Kształcenie kandydatów na nauczycieli.

Art. 36. Kształcenie kandydatów na nauczycieli ma na celu przygotowanie pracowników, posiadających potrzebną do spełniania zawodu nauczycielskiego wiedzę oraz przygotowanie pedagogiczne i społeczno-obywatelskie.

A. Wychowawczynie przedszkoli.

Art. 37. (1) Kształcenie kandydatek na wychowawczynie przedszkoli odbywa się:

a) w 4-letnich seminarjach dla wychowawczyń przedszkoli,

b) w 2-letnich liceach dla wychowawczyń przedszkoli.

(2) Na pierwszy rok nauczania seminarjum przyjmuje się kandydatki, które w danym roku kalendarzowym kończą co najmniej lat 13, — na pierwszy rok liceum kandydatki, które ukończyły co najmniej lat 16. Górną granicę wieku kandydatek określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 38. (1) Program seminarjum dla wychowawczyń przedszkoli opiera się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej, program liceum opiera się na programie gimnazjum.

(2) Program seminarjum i liceum obejmuje wykształcenie ogólne, przygotowanie społeczno-obywatelskie i pedagogiczne oraz praktykę pedagogiczną.

Art. 39. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej uczennic seminarjów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli; praktyka ta odbywa się w przedszkolach, istniejących z reguły przy tych zakładach, i w innych przedszkolach.

B. Nauczyciele szkół powszechnych.

Art. 40. (1) Kształcenie kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych odbywa się:

a) w 3-letnich liceach pedagogicznych,

b) w 2-letnich pedagogjach.

(2) Na pierwszy rok nauczania liceum pedagogicznego przyjmuje się kandydatów, którzy ukończyli co najmniej lat 16, — na pierwszy rok pedagogjum kandydatów, którzy ukończyli co najmniej 18 lat. Górną granicę wieku kandydatów określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 41. (1) Program liceum pedagogicznego opiera się na programie gimnazjum, program pedagogjum na programie liceum ogólnokształcącego.

(2) Program liceum pedagogicznego i pedagogjum obejmuje wykształcenie ogólne, przygotowanie spo-

łeczno-obywatelskie, wykształcenie pedagogiczne oraz praktykę pedagogiczną.

(3) Program pedagogjum uwzględnia nadto specjalizację w zakresie obranych grup przedmiotów.

Art. 42. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej uczniów tych zakładów; praktyka ta odbywa się w szkołach powszechnych, istniejących z reguły przy tych zakładach (szkoły ćwiczeń) i w innych publicznych szkołach powszechnych, względnie posiadających prawo publiczności.

Art. 43. Dla umożliwienia młodzieży zamiejscowej uczenia się w liceach pedagogicznych i pedagogjach będą przy tych zakładach z reguły organizowane internaty.

Art. 44. Przygotowanie nauczycieli szkół powszechnych do nauczania w szkołach specjalnych odbywa się w zakładach i na kursach rocznych lub dwuletnich.

C. Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli, liceów pedagogicznych i pedagogjów.

Art. 45. (1) Przygotowanie nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli, liceów pedagogicznych i pedagogjów obejmuje wykształcenie w zakresie obranej dziedziny wiedzy (umiejętności), przygotowanie społeczno-obywatelskie, wykształcenie pedagogiczne oraz praktykę pedagogiczną.

(2) Kształcenie w zakresie obranej dziedziny wiedzy (umiejętności) odbywa się w szkołach wyższych na zasadach, jakie określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po zasięgnięciu opinji Rad Wydziałowych szkół akademickich. W razie braku odpowiednich szkół wyższych,

kształcenie odbywa się w sposób, określony przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(3) Po ukończeniu kształcenia w zakresie obranej dziedziny wiedzy odbywa się kształcenie pedagogiczne na kursach pedagogicznych co najmniej rocznych, przyczem dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów pedagogicznych czas ten może być skrócony. Kursy pedagogiczne mogą być organizowane przy szkołach wyższych lub oddzielnie.

(4) Przygotowanie społeczno-obywatelskie odbywa się bądź na studjum, przewidzianem w art. 33, bądź na kursach pedagogicznych.

(5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej. Praktyka ta odbywa się w szkołach, wymienionych w ustępie pierwszym, bądź związanych z kursami pedagogicznemi (ust. 3), bądź nie związanych.

D. Nauczyciele szkół zawodowych.

Art. 46. (1) Przygotowanie nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz prowadzących praktyczną naukę zawodu nauczycieli i instruktorów obejmuje wykształcenie zawodowe i praktykę zawodową, przygotowanie społeczno-obywatelskie, wykształcenie pedagogiczne i praktykę pedagogiczną.

(2) Kształcenie zawodowe kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych odbywa się:

a) dla szkół dokształcających zawodowych i szkół zawodowych stopnia niższego — w odpowiednich szkołach zawodowych stopnia licealnego;

b) dla szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego i licealnego — w szkołach wyższych na zasadach, jakie określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów;

c) jeżeli chodzi o zawody, dla których niema szkół stopnia licealnego (pkt. a) lub szkół wyższych (pkt. b), — w sposób, oznaczony przez Ministra

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów.

(3) Kształcenie zawodowe kandydatów na nauczycieli, prowadzących naukę praktyczną zawodu w szkołach dokształcających zawodowych oraz w szkołach zawodowych stopnia niższego, gimnazjalnego i licealnego, odbywa się w zakładach, oznaczonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów.

(4) Kształcenie zawodowe kandydatów na instruktorów odbywa się:

a) w szkołach zawodowych stopnia gimnazjalnego,
b) w szkołach mistrzów lub w szkołach nadzorców.

(5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów określa czas trwania i organizację praktyki zawodowej zarówno dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych, jak również dla kandydatów na nauczycieli i instruktorów, prowadzących praktyczną naukę zawodu.

(6) Przygotowanie społeczno-obywatelskie kandydatów na nauczycieli i instruktorów odbywa się bądź na studjum, przewidzianem w art. 53, bądź na kursach pedagogicznych.

(7) Kształcenie pedagogiczne kandydatów na nauczycieli i instruktorów odbywa się na kursach pedagogicznych, przyczem dla kandydatów, kształconych w szkołach mistrzów lub w szkołach nadzorców, będą z kursami pedagogicznemi połączone kursy uzupełniające wykształcenie ogólne.

(8) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej.

Art. 47. (1) Kształcenie kandydatów na nauczycieli przedmiotów pomocniczych, ściśle związanych z zawodem, odbywa się według zasad, wskazanych w art. 46 dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych, przyczem jednak zależnie od decyzji

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego praktyka zawodowa może nie być wymagana.

(2) Kształcenie tych kandydatów może się odbywać również w sposób, przepisany dla kształcenia kandydatów na nauczycieli tych samych przedmiotów w szkołach ogólnokształcących, a mianowicie:

a) dla szkół zawodowych stopnia niższego i dla szkół dokształcających zawodowych — w sposób, określony w art. 40—42;

b) dla szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego i licealnego — w sposób, określony w art. 45.

(3) Kandydaci, wymienieni w ustępie drugim, kształcą się nadto dodatkowo na specjalnych kursach, wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego.

Art. 48. Kształcenie kandydatów na nauczycieli przedmiotów pomocniczych, nie związanych bezpośrednio z zawodem, odbywa się w sposób, przewidziany w art. 47 ust. 2 i 3.

Art. 49. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa, który ze sposobów kształcenia, wymienionych w art. 46 i 47, odnosi się do kształcenia kandydatów na nauczycieli i instruktorów szkół przysposobienia zawodowego, szkół mistrzów i szkół nadzorców.

E. Dalsze kształcenie nauczycieli czynnych.

Art. 50. Dla wychowawczyń przedszkoli oraz dla nauczycieli czynnych w szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących, w szkołach zawodowych, seminarjach i liceach dla wychowawczyń przedszkoli, liceach pedagogicznych i pedagogjach oraz dla instruktorów czynnych w szkołach zawodowych będą organizowane celem umożliwienia dalszego kształcenia się osobne zakłady i kursy.

VII. Szkoły wyższe.

Art. 51. (1) Szkoły wyższe dzielą się na akademickie i nieakademickie.

(2) Organizację szkół akademickich określa osobna ustawa ze zmianami, wynikającemi z postanowień art. 52 i 53 niniejszej ustawy.

(3) Organizację szkół nieakademickich określają statuty, zatwierdzane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 52. (1) W szkołach wyższych studjować mogą w charakterze studentów zwyczajnych absolwenci liceów ogólnokształcących, liceów dla wychowawczyń przedszkoli i liceów pedagogicznych, oraz szkół zawodowych stopnia licealnego, którzy wykażą się świadectwem kwalifikującem do studjów w szkołach wyższych, jako też osoby, które uzyskały takież świadectwa na podstawie egzaminu.

(2) Nadto studjować mogą w charakterze studentów zwyczajnych osoby, które nie odpowiadają powyższym warunkom, a uzyskały zezwolenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na podstawie jednomyślnie przyjętego i przez Radę Wydziału umotywowanego wniosku.

(3) Rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po zasięgnięciu opinji Rad Wydziałowych szkół akademickich wskażą, do jakich szkół wyższych i na jakie wydziały dają wstęp świadectwa, wymienione w ustępie pierwszym, oraz określą potrzebne egzaminy uzupełniające celem uzyskania wstępu do innych szkół wyższych, względnie na inne wydziały.

(4) O ile zajdzie potrzeba ściślejszego doboru kandydatów do szkół wyższych z pośród osób, posiadających warunki, wymienione w ustępie pierwszym, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po zasięgnięciu opinji Rad Wydziałowych szkół akademickich określa sposób postępowania.

Art. 53. (1) Dla studentów szkół wyższych będzie zorganizowane studjum w zakresie obrony technicznej Państwa i nauki obywatelstwa oraz sprawności fizycznej.

(2) Studjum to będzie tworzone bądź przy szkołach wyższych, bądź oddzielnie na zasadach, jakie ustala

rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE.

Art. 54. (1) Organizacja szkolnictwa, przewidziana w niniejszej ustawie, wprowadzona będzie w życie w odniesieniu do szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących, zawodowych, seminarjów dla wychowawczyń przedszkoli, liceów pedagogicznych i pedagogjów najdalej w ciągu sześciu lat od dnia wejścia w życie ustawy.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa w drodze rozporządzenia sposób przekształcenia, względnie likwidacji szkół, nie odpowiadających ustrojowi, wprowadzonemu niniejszą ustawą; likwidacja, względnie przekształcenie takich szkół, winna być zakończona najdalej w przeciągu 6 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przy uwzględnieniu przepisu art. 55.

(3) W istniejących w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej seminarjach nauczycielskich wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów na pierwszy kurs.

Art. 55. (1) Przy wprowadzaniu ustroju szkolnictwa, przewidzianego w niniejszej ustawie, należy zapewnić młodzieży uczęszczającej do szkół możność dokończenia nauki w odpowiednich szkołach w takim okresie czasu, jaki w chwili przyjęcia ucznia był przewidziany dla danych szkół, jako normalny czas trwania nauki.

(2) Świadectwa, uzyskane w okresie przejściowym, zachowują takie uprawnienia, jakie dawały przed wejściem w życie ustawy.

Art. 56. Niezależnie od uprawnień, nadanych Ministrowi w poszczególnych artykułach niniejszej ustawy, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ma prawo wydawać w drodze rozporządzeń przepisy wykonawcze, uzgadniające i przejściowe, które okażą się niezbędne dla wprowadzenia w życie

nowego ustroju szkolnictwa i przystosowania do niego dotychczasowych przepisów ustawowych.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

Art. 57. Wszędzie tam, gdzie ustawa niniejsza nadaje uprawnienia Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wchodzą w jego uprawnienia inni ministrowie w stosunku do szkolnictwa, podlegającego ich kompetencji na mocy osobnych ustaw. Uprawnienia te ministrowie wykonywają w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 58. (1) Postanowienia ustawy niniejszej nie dotyczą szkół artystycznych; ustrój ich określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(2) Ustawa niniejsza nie dotyczy szkół, organizowanych dla celów wojskowych, bezpieczeństwa publicznego, straży granicznej, oraz szkół rolniczych, podlegających kompetencji Ministra Rolnictwa, i szkolnictwa zawodowo-sanitarnego, podlegającego kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 59. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz innym ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 60. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1932 r.

(2) Przepisy niniejszej ustawy, o ile dotyczą szkolnictwa ogólnokształcącego oraz zawodowego wszelkich typów i stopni, nie obowiązują na obszarze województwa śląskiego.

(3) Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy i w miarę reorganizowania szkolnictwa według jej brzmienia tracą równocześnie na podstawie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z nią

przepisy ustawowe, między innemi: część druga zdania pierwszego (zaczynająca się po myślniku) i zdanie drugie art. 2, oraz zdanie drugie ustępu pierwszego art. 85 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. o szkołach akademickich (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 494) w brzmieniu, nadanem jej ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 2 z r. 1925, poz. 10).

(4) W wypadkach, w których przewidziano wydanie rozporządzeń przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, przepisy dotychczasowe zachowują moc obowiązującą w charakterze rozporządzeń do czasu zastąpienia ich nowemi rozporządzeniami.

TREŚĆ: